

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.09.2015
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 01.09.2015, 3

Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus

Vastu võetud 19.11.2014
RT I, 04.12.2014, 3
jõustumine 01.01.2015

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine 11.06.2015	Avaldamine RT I, 30.06.2015, 4	Jõustumine 01.09.2015, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ⁴ lõike 2 alusel asendatud sõna „Põllumajandusministeerium” sõnaga „Maaeluministeerium” vastavas käändes.
----------------------------	-----------------------------------	---

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi *ühine põllumajanduspoliitika*) abinõude rakendamise alused ja korra ning neid rakendavad asutused, üleminekutoetuse saamise nõuded ja korra, riikliku ja haldusjärelevalve teostamise alused ja ulatuse ning vastutuse käesoleva seaduse rikkumise eest.

(2) Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades Euroopa Liidu õigusaktide ja käesoleva seaduse erisusi.

§ 2. Ühise põllumajanduspoliitika abinõud

(1) Ühise põllumajanduspoliitika abinõud käesoleva seaduse tähenduses on:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607) artikli 4 lõike 1 ning artikli 5 alusel ja korras rakendatavad abinõud;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608–670), artiklis 37 sätestatud riiklik üleminekutoetus;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), alusel ja korras rakendatavad turukorraldusabinõud;
- 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1–29) sätestatud alusel ja korras rakendatavad abinõud.

(2) Ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamisel on pädev asutus Maaeluministeerium, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(3) [Vabariigi Valitsus või valdkonna eest vastutav minister](#) võib oma pädevuse piires kehtestada ühise põllumajanduspoliitika kohaldamiseks määruse küsimuses, mille otsustamise õigus on Euroopa Liidu õigusaktide kohaselt liikmesriigil.

(4) Vabariigi Valitsus võib ühise põllumajanduspoliitika kohaldamiseks anda oma pädevuse piires korralduse ning valdkonna eest vastutav minister oma pädevuse piires käskkirja küsimuses, mille otsustamise õigus on Euroopa Liidu õigusaktide kohaselt liikmesriigil.

§ 3. Euroopa Komisjoni teavitamine ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamisest

Kui Euroopa Liidu õigusaktides ei ole sätestatud ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamisega seotud andmete esitajat, edastab andmed Euroopa Komisjonile Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud tähtaegadel ja korras valdkonna eest vastutava ministri määratud riigiasutus.

2. peatükk Makseasutus ja sertifitseerimisasutus

§ 4. Makseasutus

(1) Ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamise korral on makseasutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 7 tähenduses Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 7 lõikes 1 nimetatud ülesande täitmise võib makseasutus anda üle teisele asutusele või isikule käesolevas seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 5. Pädev asutus makseasutuse akrediteerimisel

(1) Makseasutuse akrediteerimisel on pädev asutus Maaeluministeerium.

(2) [Valdkonna eest vastutav minister](#) võib määrusega kehtestada makseasutuse akrediteerimise lisanõuded.

(3) *PRIA*-l on õigus täita makseasutuse ülesandeid alates akrediteerimise otsuse tegemise päevast.

§ 6. Sertifitseerimisasutus

(1) Sertifitseerimisasutus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 9 tähenduses Maaeluministeerium.

(2) Maaeluministeerium võib sõlmida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 9 sätestatud ülesande täitmiseks halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepingu eraõigusliku juriidilise isikuga, kellel on küllaldane kogemus toetuste auditeerimisel. Eraõigusliku juriidilise isiku volitamise nimetatud ülesande täitmiseks otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

3. peatükk Menetluse üldsätted

§ 7. Taotluse ja teate esitamine

(1) Ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamise korral esitatakse taotlus, maksetaotlus ja muu käesoleva seaduse alusel ettenähtud teade *PRIA*-le või käesolevas seaduses sätestatud juhul muule isikule või asutusele kirjalikult paberil või elektrooniliselt.

(2) [Valdkonna eest vastutav minister](#) võib määrusega kehtestada taotluse, maksetaotluse ja muu käesoleva seaduse alusel ettenähtud teate esitamise üksnes elektrooniliselt *PRIA* e-teenuse keskkonna või muu e-teenuse keskkonna kaudu.

(3) E-teenuse keskkonna kaudu esitatakse taotlus, maksetaotlus ja muu käesoleva seaduse alusel ettenähtud teade isiku ühest tuvastamist võimaldaval turvalisel viisil.

(4) Taotluse ja maksetaotluse tähtaja jooksul esitamata jätmise korral taotluse esitamise tähtaega ei ennistata ja taotlus jäetakse läbi vaatamata, kui Euroopa Liidu asjakohastes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

§ 8. Taotluse ja teate muutmine

Ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamise käigus esitatud taotlust, maksetaotlust ja muud käesoleva seaduse alusel ettenähtud teadet võib muuta, täiendada ja osaliselt või täielikult tagasi võtta Euroopa Liidu määrustes sätestatud juhtudel ja korras.

§ 9. Taotluse ja teate kontrollimine

(1) Ühise põllumajanduspoliitika abinõude kohta esitatud nõuete täitmist ning taotluses, maksetaotluses või muus käesoleva seaduse alusel ettenähtud teates esitatud andmete õigsust kontrollivad Maaeluministerium, PRIA, isik või asutus, kelle sellekohane õigus on sätestatud käesolevas seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktis, ning teised riigiasutused oma pädevuse piires.

(2) PRIA ja isik või asutus, kes täidab makseasutuse ülesannet käesoleva seaduse § 4 lõike 2 alusel, ning muud käesolevas seaduses nimetatud asutused lähtuvad oma ülesande täitmisel õigusaktide alusel koostatud ja asjaomaste poolte vahel kooskõlastatud töökorrast ning kirjalikust kokkulepest.

§ 10. Otsuse tegemine ja selle teatavakstegemine

(1) Ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamise korral tehakse otsus elektrooniliselt. Otsuse võib teha paberil, kui otsuse tegemine elektrooniliselt osutub tehnilistel põhjustel võimatuks.

(2) Haldusmenetluse seaduse § 62 lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud juhul tehakse otsus teatavaks elektroonilise kättetoimetamisega, kui isik on andnud selleks nõusoleku.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul loetakse otsus isikule kätte toimetatuks, kui isiku e-posti aadressil on saadetud:

- 1) digitaalallkirjastatud otsus või digitaaltempliga varustatud otsuse väljavõtte või
- 2) teade tema suhtes tehtud otsuse resolutsioonist ja vaidlustamise korrast ning otsus või otsuse väljavõtte on kättesaadav elektroonilise e-teenuse keskkonna kaudu.

(4) Kui isik ei ole andnud nõusolekut otsuse elektrooniliseks kättetoimetamiseks, tehakse haldusmenetluse seaduse § 62 lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud juhul otsus teatavaks otsuse paberärakirja või -väljavõtte kättetoimetamisega posti teel tähtkirjaga või väljastusteatega tähtkirjaga kümne tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates, kui Euroopa Liidu õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud juhul toimetatakse koos otsuse väljavõttega isikule kätte ka viide otsuse vaidlustatavusele ning otsuse põhjendus ja resolutiivosa.

(6) Kui ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamise korral tehtava otsusega rahuldatakse isiku taotlus täielikult ja otsusega ei piirata kolmanda isiku õigusi, avaldatakse teave otsuse tegemise kohta PRIA veebilehel. Veebilehel otsuse tegemise kohta teabe avaldamisega loetakse, et otsus on isikule teatavaks tehtud. Teave avaldatakse PRIA veebilehel kümne tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates, kui Euroopa Liidu asjakohases määruses ei ole sätestatud teisiti.

(7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 112 nimetatud toetusesaajate puhul tehakse käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud otsus teatavaks kümne tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates elektroonilise kättetoimetamisega, kui isik on andnud selleks nõusoleku.

(8) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud toetusesaaja ei ole andnud nõusolekut otsuse elektrooniliseks kättetoimetamiseks, tehakse käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud otsus teatavaks otsuse paberärakirja või -väljavõtte kättetoimetamisega posti teel tähtkirjaga või väljastusteatega tähtkirjaga kümne tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates, kui Euroopa Liidu õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

4. peatükk

Ühise põllumajanduspoliitika kohased põllumajandustootjate otsetoetused ja üleminekutoetused

1. jagu

Otsetoetused

1. jaotis

Üldsätted

§ 11. Otsetoetus

(1) Otsetoetus käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 alusel Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) vahenditest rahastatav toetus. Käesoleva seaduse alusel ja korras antakse järgmisi otsetoetusi:

- 1) ühtne pindalatoetus;
- 2) kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetus (edaspidi *kliima- ja keskkonnatoetus*);
- 3) noore põllumajandustootja toetus;
- 4) ümberjaotav toetus;
- 5) looduslikust eripärast tingitud piirangutega alade toetus;
- 6) tootmiskohustusega seotud toetus;
- 7) väikepõllumajandustootja toetus.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–3 nimetatud toetust võib taotleda nõuetekohase põllumajandusmaa kohta igal aastal.

(3) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada need käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 4–7 nimetatud toetused, mida on võimalik eelarveaastal taotleda.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel kehtestatud määruse kohaselt eelarveaastal antavateks otsetoetusteks ettenähtud vahendite suuruse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 52 alusel antava tootmiskohustusega seotud toetuse liikide kaupa otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 4–7 nimetatud toetuse taotlemise õigust ei teki ja toetust ei maksta, kui selle toetuse andmist ei ole käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel kehtestatud määrusega eelarveaastal ette nähtud.

2. jaotis Otsetoetuse saamise nõuded

§ 12. Otsetoetuse saamiseks toetuse taotlejale esitatavad nõuded

(1) Otsetoetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusetä isikute ühendus, kes tegeleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis c nimetatud põllumajandusliku tegevusega sama artikli punktis b nimetatud põllumajanduslikus majapidamises ja on aktiivne põllumajandustootja sama määruse artikli 9 tähenduses (edaspidi käesolevas jaos *taotleja*).

(2) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada lisaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 lõikes 2 nimetatule nende tegevusalade loetelu, millega tegelevatele isikutele otsetoetust ei anta.

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 9 nimetatud ja käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud tegevusalal tegutsev isik peab otsetoetuse saamiseks arvestust ja esitab kontrollitavad tõendid majandustegevuse, sealhulgas põllumajandusliku tegevuse tulude kohta.

(4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 11 sätestatud vähendamiste kohaldamiseks peab isik otsetoetuse saamiseks arvestust ja esitab kontrollitavad tõendid majandustegevuse, sealhulgas põllumajandusliku tegevusega seotud tööjõukulude suuruse kohta.

(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 lõiget 2 ei kohaldata nende põllumajanduslike majapidamiste suhtes, mis said taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal põllumajanduslikke otsetoetusi kuni 5000 eurot.

§ 13. Otsetoetuse saamise nõuded põllumajandusmaa kohta

(1) Otsetoetust võib taotleda vähemalt ühe hektari põllumajandusmaa kohta, millel tegeletakse põllumajandusliku tegevusega või mis on karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ning mida taotleja kasutab taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga.

(2) Nõuded tegevusele, millega hoitakse põllumajandusmaad karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(3) Põllumajandusmaa pindala määramisel võetakse arvesse põld pindalaga vähemalt 0,3 hektarit, sealhulgas kuni kahe meetri laiune hekk, kraav, piire, traditsiooniline maastikuobjekt või muu maastikule iseloomulik vorm, võttes seejuures arvesse, et ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 76 lõike 2 punkti c alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud tingimustel.

(4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 3 sätestatud tingimustel võib otsetoetust taotleda põllumajandusmaa kohta, mida kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, kui see ei kahjusta oluliselt põllumajanduslikku tegevust.

(5) Mittepõllumajanduslike tegevuste loetelu ja tingimused kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõike 3 punktis a sätestatud.

(6) Otsetoetuse taotleja täidab Euroopa Liidu asjakohastes määrustes ja käesoleva seaduse §-s 32 sätestatud nõudeid kogu põllumajanduslikus majapidamises.

(7) [Valdkonna eest vastutav minister](#) võib määrusega kehtestada erandina käesoleva paragrahvi lõikest 3 maa-alad, millel kasvab enam kui 50 puud ühe hektari kohta ja mida traditsiooniliselt kasutatakse loomade karjatamiseks ning mille toetusõigusliku pindala määramisel kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 76 lõike 2 punkti c alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud.

§ 14. Otsetoetuse saamise nõuded lühikese raieringiga madalmetsa kohta

(1) Otsetoetust võib taotleda ka käesoleva seaduse §-s 13 sätestatud nõuetele vastava põllumajandusmaa kohta, millel kasvatatakse CN-koodi 0602 90 41 alla kuuluvat lühikese raieringiga madalmetsana kasvatatavat paju (*Salix*).

(2) Madalmetsa võib rajada ja kasvatada põllumajandusmaal, mille mulla keskmine boniteet on kuni 35 hindepunkti ning kus madalmetsa rajamine ja kasvatamine on kooskõlas maaparandusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatuga.

(3) Lühikese raieringiga madalmetsa maksimaalse raieringi pikkuse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 15. Ühtne pindalatoetus ning kliima- ja keskkonnatoetus

(1) Ühtset pindalatoetust ning kliima- ja keskkonnatoetust võib taotleda isik, kelle puhul on täidetud käesoleva seaduse §-des 12–14 sätestatud nõuded ning kes järgib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 43 nimetatud kliimat ja keskkonda säästvaid põllumajandustavasid.

(2) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega:

- 1) [ajavahemiku, mis võetakse aluseks põllumajanduskultuuride mitmekesistamise tava järgimiseks vajaliku kasvupinna määramisel](#), lähtudes taimede kasvutsükli olulisemast osast;
- 2) ökoloogilise kasutuseesmärgiga alade (edaspidi *ökoalad*) loetelu ning nende valdade või piirkondade [loetelu, mille territooriumil asuva põllumaa puhul on taotlejad ökoalade määramise nõudest vabastatud](#) metsamaa suure osakaalu tõttu;
- 3) [ökoalade määramise nõudest vabastatud taotlejate määramise korra](#), kui taotleja kasutuses olev põllumajandusmaa asub üksnes osaliselt nõudest vabastatud vallas või piirkonnas;
- 4) [püsirohumaal ranget kaitset vajavate alade loetelu](#);
- 5) [püsirohumaal pindala säilitamise kohustuse täitmise täpsema korra](#), püsirohumaal pindala säilitamise kohustuse üleandmise alused ja korra ning püsirohumaal pindala säilitamiseks vajalike abinõude rakendamise täpsema korra ja nende rakendamise korral toetuse taotlejale esitatavad lisanõuded.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada määrusega:

- 1) [kliima- ja keskkonnatoetuse nõuetega samaväärsed tavad](#);
- 2) [väärtuslike püsirohumaade kaitseks täiendavate tundlike alade loetelu](#);
- 3) [ökoalade pindalade määramisel ümberarvutuskoeffitsiendi või kaalutegurite kasutamise ja mineraalväetiste või taimekaitsevahendite kasutamise korra](#).

(4) PRIA avaldab vajaduse korral teabe püsirohumaal pindala säilitamiseks vajalike abinõude rakendamise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

§ 16. Noore põllumajandustootja toetus

(1) Ühtset pindalatoetust taotlev isik, kelle puhul on täidetud käesoleva seaduse §-des 12–14 sätestatud nõuded, kes järgib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 43 nimetatud kliimat ja keskkonda säästvaid põllumajandustavasid ning vastab sama määruse artiklis 50 sätestatud nõuetele, võib taotleda noore põllumajandustootja toetust.

(2) Noore põllumajandustootja toetust makstakse kuni 39 hektari alusel, mis on kindlaks määratud ühtse pindalatoetuse menetluse käigus.

(3) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toetust taotlevale isikule täiendavad ja asjakohased oskuste või koolitusnõuded ning juriidilisest isikust noore põllumajandustootja toetuse taotlejale esitatavad täpsemad nõuded.

§ 17. Ümberjaotav toetus

(1) Ühtset pindalatoetust taotlev isik, kelle puhul on täidetud käesoleva seaduse §-des 12–14 sätestatud nõuded ning kes järgib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 43 nimetatud kliimat ja keskkonda säästvaid põllumajandustavasid, võib taotleda ümberjaotavat toetust ühtse pindalatoetuse menetluse käigus kindlaksmääratud hektarite arvu alusel sama määruse artikli 41 kohaselt.

(2) Ümberjaotavat toetust makstakse kuni 39 hektari alusel, mis on kindlaks määratud ühtse pindalatoetuse menetluse käigus.

(3) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada eelarveaastal makstava ümberjaotava toetuse aluseks võetava hektarite arvu, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2014 artiklis 11 sätestatud ja võttes arvesse erineva maakasutuse suurusega põllumajanduslike majapidamiste osakaalu.

§ 18. Looduslikust eripärast tingitud piirangutega ala toetus

(1) Ühtset pindalatoetust taotlev isik, kelle puhul on täidetud käesoleva seaduse §-des 12–14 sätestatud nõuded, kes järgib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 43 nimetatud kliimat ja keskkonda säästvaid põllumajandustavasid ning kelle kasutuses olev põllumajandusmaa asub looduslikust eripärast tingitud piirangutega alal, võib taotleda looduslikust eripärast tingitud piirangutega ala toetust ühtse pindalatoetuse menetluse käigus toetusõiguslikuks tunnistatud hektarite arvu alusel.

(2) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada looduslikust eripärast tingitud piirangutega alade loetelu valdade kaupa, arvestades nende piirkondade loodusliku eripära tunnusjooni ja tõsidust ning agronoomilist seisundit, ning hektarite arvu, mille kohta saab toetust taotleda, võttes arvesse erineva maakasutuse suurusega põllumajanduslike majapidamiste osakaalu.

§ 19. Tootmiskohustusega seotud toetus

(1) Tootmiskohustusega seotud toetust võib taotleda isik, kes vastab tootmiskohustusega seotud toetuse saamise nõuetele.

(2) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada tootmiskohustusega seotud toetuse saamiseks esitatavad nõuded, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 52 sätestatud.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud nõuded võib kehtestada eraldi iga tootmiskohustusega seotud toetuse liigi kohta.

(4) Kui taotlejal on alla ühe hektari põllumajandusmaad, on tootmiskohustusega seotud loomapidamistoetuse miinimumsumma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 10 lõike 3 kohaselt 100 eurot.

§ 20. Väikepõllumajandustootja toetus

(1) Väikepõllumajandustootja toetust võib anda otsetoetust taotlevale isikule, kes esitab lisaks käesoleva seaduse § 21 lõikes 1 nimetatud otsetoetuste taotlusele sama paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud tähtpäevaks väikepõllumajandustootja toetuse taotluse.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikule võib maksta väikepõllumajandustootja toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 63 lõike 2 punktis a nimetatud toetuste kogusummas kuni 1250 euro ulatuses.

(3) Väikepõllumajandustootja toetust makstakse väikepõllumajandustootja toetuse taotluse alusel ka taotluse esitamise aastale järgnevatel aastatel, kui isik ei ole esitanud PRIA-le teadet väikepõllumajandustootja toetusest loobumise kohta.

(4) Hinnangulise toetussumma teatavakstegemise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega.

3. jaotis

Otsetoetuse taotlemine, taotluse menetlemine, toetuse vähendamine ja taotluse rahuldamata jätmine ning ühikumäära kehtestamine

§ 21. Otsetoetuse taotlemine ja taotluse menetlemine

(1) Taotleja esitab põllumajandusmaa pindala kohta makstavate otsetoetuste taotlemiseks PRIA-le otsetoetuste taotluse või tootmiskohustusega seotud toetuse taotluse, või kui see on asjakohane, siis väikepõllumajandustootja toetuse taotluse.

(2) [Valdkonna eest vastutav minister](#) võib määrusega kehtestada otsetoetuse taotlemise ja taotluse menetlemise korra ning taotluse vormi või taotlusele esitatavad nõuded.

(3) Otsetoetuse taotlemise ja taotluse menetlemise korra ning taotluse vormi või taotlusele esitatavad nõuded võib [kehtestada eraldi](#) otsetoetuse liigi kohta.

§ 22. Otsetoetuse vähendamine ja taotluse rahuldamata jätmine

(1) PRIA otsustab otsetoetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) nr 1307/2013 ning (EL) nr 1306/2013 asjakohastes artiklites ning muudes asjakohastes Euroopa Liidu määrustes sätestatud alustel ja korras.

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 11 lõike 2 kohaldamise korral arvestatakse otsetoetuste summast maha eelmisel kalendriaastal põllumajandustootja poolt põllumajandusliku tegevusega seotud tegelikult makstud töötasud, mille kohta on esitatud andmed Maksu- ja Tolliametile, sealhulgas töötasudega seotud maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed.

(3) Käesoleva paragrahvi lõiget 2 ei kohaldata, kui samal taotlemise aastal rakendatakse ümberjaotavat toetust vähemalt viie protsendi ulatuses otsetoetuste kogueelarvest.

(4) Lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatule jäetakse otsetoetuse taotlus rahuldamata, kui:

- 1) taotleja ei vasta toetuse saamise nõuetele;
- 2) taotleja on esitanud valeandmeid või mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;
- 3) taotleja ei võimalda teha kohapealset kontrolli.

§ 23. Otsetoetuse ühikumäär ja toetuse maksmine

(1) PRIA otsustab otsetoetuse ühikumäära, lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 või selle alusel kehtestatud õigusakti asjakohastest sätetest ning toetuste vahendite käesoleva seaduse § 11 lõike 4 alusel kehtestatud suurusest toetuse liikide kaupa.

(2) PRIA arvestab ja otsustab otsetoetuste suurused, võttes arvesse käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel sätestatud ühikumäära, Euroopa Liidu asjakohases määruses kehtestatud otsetoetuste vähendamisi ning toetusõiguslikuks tunnustatud põllumajandusmaa hektarite, põllumajandusloomade või muude toetusõigust andvate ühikute arvu ning järgides taotlejate võrdse kohtlemise põhimõtet, ja maksab toetused välja.

2. jagu Üleminekutoetused

§ 24. Üleminekutoetus

(1) Need üleminekutoetused, mida on võimalik eelarveaastal taotleda, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel eelarveaastal antavateks üleminekutoetusteks ettenähtud vahendite jaotuse toetuse liikide kaupa otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(3) Üleminekutoetuse taotlemise õigust ei teki ja toetust ei maksta, kui selle toetuse andmist ei ole käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kehtestatud määrusega eelarveaastal ette nähtud.

§ 25. Üleminekutoetuse saamise nõuded

(1) Üleminekutoetust võib taotleda põllumajandusliku tegevusega tegelev isik kasvatatava toetusõigusliku põllumajanduslooma kohta või täiendava otsetoetuse toetusõiguse alusel.

(2) Üleminekutoetuse saamise nõuded kehtestab kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 37 sätestatud alustega [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud nõuded võib kehtestada eraldi iga üleminekutoetuse liigi kohta.

§ 26. Täiendava otsetoetuse toetusõigus

(1) Täiendava otsetoetuse toetusõigus on isikule määratud või isiku omandatud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kantud toetusõigus.

(2) Teave isikule määratud täiendava otsetoetuse toetusõiguse kohta avaldatakse PRIA veebilehel.

§ 27. Täiendava otsetoetuse toetusõiguse üleandmine

(1) Isik, kellel on täiendava otsetoetuse toetusõigus, välja arvatud heinaseemne täiendava otsetoetuse toetusõigus, võib seda võõrandada.

(2) Isik, kes on omandanud täiendava otsetoetuse toetusõiguse võõrandamise teel, esitab võõrandamiskokkuleppe kohta vormikohase kirjaliku teabe PRIA-le hiljemalt koos asjakohase üleminekutoetuse taotlusega, mille alusel teeb PRIA kanded põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse.

(3) Täiendava otsetoetuse toetusõigus on päritav. Täiendava otsetoetuse toetusõigust pärima õigustatud isik esitab pärimist tõendavad dokumendid PRIA-le hiljemalt koos asjakohase täiendava otsetoetuse või üleminekutoetuse taotlusega, mille alusel teeb PRIA kanded põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse.

(4) Täiendava otsetoetuse toetusõiguse üleandmisest teavitamise korra ja vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(5) Määratud täiendava otsetoetuse toetusõigust ei saa võõrandada väiksemas mahus kui üks ühik, välja arvatud juhul, kui PRIA on määranud täiendava otsetoetuse toetusõiguse, mille suurus on ühiku murdosa.

(6) Isik, kes on omandanud täiendava otsetoetuse toetusõiguse võõrandamise teel, ei saa seda võõrandada, välja arvatud otsejoones ülenejale ja alanejale sugulasele ning külgjoones sugulasele ja abikaasale, kui toimub põllumajandusettevõtte üleandmine samale isikule.

(7) Kui täiendava otsetoetuse toetusõiguse aluseks olev põllumajandusmaa või -loom oli muul õiguslikul alusel kui omandiõigus selle isiku kasutuses, kellele täiendava otsetoetuse toetusõigus määrati, siis kasutusõiguse lõppedes ei lähe toetusõigus üle põllumajandusmaa või -looma omanikule.

§ 28. Üleminekutoetuse taotlemine ja taotluse menetlemine

(1) Üleminekutoetuse taotlemiseks esitab taotleja taotluse PRIA-le.

(2) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada üleminekutoetuse taotlemise ja taotluse menetlemise korra ning taotluse vormi või taotlusele esitatavad nõuded.

(3) Üleminekutoetuse taotlemise ja taotluse menetlemise korra ning taotluse vormi või taotlusele esitatavad nõuded võib kehtestada eraldi iga toetuse liigi kohta.

§ 29. Üleminekutoetuse vähendamine

(1) Üleminekutoetust vähendatakse, kui:

- 1) kindlaksmääratud ühtse pindalatoetuse hektarite arv on väiksem taotleja täiendava otsetoetuse toetusõiguste arvust;
- 2) kindlaksmääratud põllumajandusloomade arv on väiksem taotlusel märgitud põllumajandusloomade arvust;
- 3) taotleja peetavasse põllumajandusloomade arvestusse või veisepassi on kantud valeandmeid.

(2) Üleminekutoetuse vähendamise ja selle arvutamise täpsemad alused toetuse liikide kaupa kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

§ 30. Üleminekutoetuse taotluse rahuldamata jätmine

Üleminekutoetuse taotlus jäetakse rahuldamata, kui:

- 1) taotleja ei ole põllumajandusliku tegevusega tegelev isik või ei kasvata toetusõiguslikku põllumajanduslooma;
- 2) taotlejal ei ole täiendava otsetoetuse toetusõigust;

- 3) taotluses esitatud või menetluse käigus kindlaksmääratud põllumajandusmaa pindala või põllumajandusloomade arv on väiksem toetuse saamiseks vajalikust põllumajandusmaa pindalast või põllumajandusloomade arvust;
- 4) taotleja ei vasta muudele toetuse saamise nõuetele;
- 5) taotleja on esitanud valeandmeid või mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;
- 6) taotleja ei võimalda teha kohapealset kontrolli.

§ 31. Üleminekutoetuse ühikumäär

(1) Üleminekutoetusteks riigieelarvest eraldatud rahaliste vahendite jaotuse toetuse liikide kaupa otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(2) PRIA otsustab üleminekutoetuse ühikumäära, lähtudes käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kehtestatud rahaliste vahendite jaotusest ja toetusõiguslikuks tunnistatud täiendava otsetoetuse ja üleminekutoetuse ühikutest ning järgides taotlejate võrdse kohtlemise põhimõtet.

3. jagu Nõuetele vastavus

§ 32. Nõuetele vastavus

(1) Nõuetele vastavus käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 93 lõikes 1 nimetatud kohustuslike majandamisnõuete ning maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete täitmine.

(2) PRIA avaldab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustuslikud majandamisnõuded oma veebilehel.

(3) Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 33. Nõuetele vastavuse kontrollimine

(1) Käesoleva seaduse §-s 32 nimetatud nõuete täitmist kontrollivad PRIA ning oma pädevuse piires Põllumajandusamet (edaspidi *PMA*), Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *VTA*) ning Keskkonnainspeksioon.

(2) Nõuete kontrollimisel rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 99 lõike 2 kohast varajase hoiatamise süsteemi.

§ 34. Toetuse vähendamine ja taotluse rahuldamata jätmise

(1) Kui taotleja ei täida käesoleva seaduse § 32 nimetatud nõudeid, otsustab PRIA või käesoleva seaduse § 65 lõikes 6 nimetatud riigi sihtasutus toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklites 97 ja 99 sätestatud alusel ja ulatuses ning artikli 101 alusel kehtestatud õigusakti alusel ja ulatuses.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsuse tegemisel arvestatakse käesoleva seaduse § 33 lõikes 1 nimetatud asutuste või teiste kontrolliasutuste poolt käesolevas seaduses ja muudes seadustes sätestatud järelevalvetoimingute käigus kindlakstehtud nõuete rikkumist.

(3) Toetuse vähendamise ja taotluse rahuldamata jätmise korral ei kohaldata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 97 lõikes 3 nimetatud võimalust jätta toetus vähendamata või taotlus rahuldamata summa ulatuses, mis ei ületa 100 eurot taotleja ja toetusperioodi kohta.

5. peatükk Põllumajandustoodete ühise turukorralduse abinõud

1. jagu

Üldsätted

§ 35. Põllumajandustoodete ühise turukorralduse abinõudes osalemise heakskiitmine

- (1) Isiku või tema ettevõtte põllumajandustoodete ühise turukorralduse abinõudes osalemise peab Euroopa Liidu määrustes sätestatud juhul olema heaks kiitnud PRIA.
- (2) Heakskiidu taotlemiseks esitab isik taotluse koos nõutavate dokumentidega (edaspidi koos *taotlus*) PRIA-le.
- (3) Heakskiidu taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra ning taotlusele esitatavad nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
- (4) Heakskiitva otsuse, selle kehtivuse peatamise või kehtetuks tunnistamise otsuse või heaks kiitmata jätmise otsuse teeb PRIA.

§ 36. Turuinfo esitamine, kogumine ja töötlemine

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklites 151 ja 223 sätestatud põllumajandustoodete ühise turukorralduse abinõude rakendamiseks vajalike Euroopa Komisjonile esitatavate andmete (edaspidi *туруinfo*) kogumise ja töötlemise korraldab Maaeluministeerium, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.
- (2) Maaeluministeerium võib turuinfo kogumiseks ja töötlemiseks:
 - 1) määrata valitsemisala riigiasutuse;
 - 2) valida juriidilise isiku, kellega sõlmitakse halduskoostöö seaduses sätestatud korras haldusleping;
 - 3) tellida turuinfo kogumise ja töötlemise Statistikaametilt riikliku statistika seaduse § 20 alusel riikliku statistika programmivälise statistikatööna.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel turuinfot koguv ja töötlev isik või asutus tagab turuinfo kogumiseks ja töötlemiseks esindusliku valimi olemasolu ning turuinfo esitajate isikuandmete töötlemise ja kaitse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklile 224.
- (4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud valimisse kuuluvad ettevõtjad on kohustatud lõikes 2 nimetatud isikule või asutusele esitama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 223 alusel ettenähtud andmed.
- (5) Väljaspool Euroopa Liidu tolliterritooriumi asuvast riigist (edaspidi *kolmas riik*) imporditud põllumajandustoodete impordihindade ja -koguste andmed, mille Euroopa Komisjonile edastamine on ette nähtud Euroopa Liidu asjakohastes määrustes, esitab Maaeluministeeriumile Maksu- ja Tolliamet.
- (6) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada turuinfo esitamise, kogumise ja töötlemise täpsemad nõuded ja korra.

§ 37. Euroopa Komisjonile turuinfo edastamine

- (1) Turuinfo edastab Euroopa Komisjonile Maaeluministeerium.
- (2) Kui käesoleva seaduse § 36 lõikes 2 nimetatud isiku või asutusega on sõlmitud asjakohane kokkulepe, edastab Euroopa Komisjonile turuinfo see isik või asutus.
- (3) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada Euroopa Komisjonile turuinfo edastamise täpsemad nõuded ja korra.

2. jagu

Põllumajandustoodete ühise turukorralduse abinõud

1. jaotis

Tootjaorganisatsiooni, tootjaorganisatsioonide liidu ja tootmisharudevahelise organisatsiooni tunnustamine

§ 38. Tootjaorganisatsiooni, tootjaorganisatsioonide liidu ja tootmisharudevahelise organisatsiooni tunnustamine

- (1) Tootjaorganisatsiooni, tootjaorganisatsioonide liidu ja tootmisharudevahelise organisatsiooni tunnustamine on menetlus, mille käigus hinnatakse taotleja vastavust asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele.

(2) Tootjaorganisatsiooni, tootjaorganisatsioonide liidu ja tootmisharudevahelise organisatsiooni tunnustamiseks esitab taotleja taotluse PRIA-le.

(3) PRIA kontrollib tootjaorganisatsiooni, tootjaorganisatsioonide liidu või tootmisharudevahelise organisatsiooni vastavust asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele ning teeb tootjaorganisatsiooni, tootjaorganisatsioonide liidu või tootmisharudevahelise organisatsiooni tunnustamise või tunnustamata jätmise otsuse.

(4) Tootjaorganisatsiooni ja tootjaorganisatsioonide liidu tunnustamise täpsemad nõuded, tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise korra ning taotlusele esitatavad nõuded ja teavitamisel esitatavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(5) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada tootmisharudevahelise organisatsiooni tunnustamise täpsemad nõuded, tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise korra ning taotlusele esitatavad nõuded ja teavitamisel esitatavate andmete loetelu.

2. jaotis Sekkumiskokkuost

§ 39. Kontrolliasutused sekkumiskokkuostu rakendamise korral

(1) Kokkuostetava põllumajandustoote vastavust koostis- ja kvaliteedinõuetele, käitleja käitlemisruumi, sealhulgas hoiu- ja säilitusruumi, ning sekkumislao nõuetekohasust kontrollivad oma pädevuse piires VTA ning Põllumajandusuuringute Keskus.

(2) Sekkumiskokkuostu korral sekkumistoote teise liikmesriiki pakkumisel väljastab kvaliteedisertifikaadi VTA.

§ 40. Sekkumisladu

(1) Sekkumiskokkuostu korral hoitakse kokkuostetud toodet nõuetekohases sekkumislao PRIA-ga sõlmitud asjakohases lepingus ettenähtud tingimustel.

(2) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada sekkumislaole esitatavad nõuded.

§ 41. Sekkumiskokkuostu korraldamine

(1) Põllumajandustoote sekkumiskokkuostu korral esitab isik pakkumuse PRIA-le.

(2) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada põllumajandustoote kokkuostu- ja sekkumisvarudest pärit toote müümise täpsema korra ning pakkumusele esitatavad nõuded.

3. jaotis Eraladustamine

§ 42. Kontrolliasutus eraladustamise rakendamise korral

Eraladustatava põllumajandustoote vastavust koostis- ja kvaliteedinõuetele ning põllumajandustoote hoiu- ja säilitusruumi nõuetekohasust kontrollib oma pädevuse piires VTA.

§ 43. Eraladustamise korraldamine

(1) Põllumajandustoote eraladustamise korral esitab isik pakkumuse või taotluse eraladustamislepingu sõlmimiseks PRIA-le.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud pakkumuse või taotluse rahuldamise korral sõlmib PRIA isikuga eraladustamislepingu.

(3) Nõuded hoiu- ja säilitusruumi kohta, milles eraladustatavat põllumajandustoodet hoitakse, ning nõuded eraladustamislepingu sõlmimiseks esitatavale pakkumusele ja taotlusele kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(4) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada eraladustamise täpsema korra.

4. jaotis

Koolipiimatoetus

§ 44. Koolipiimatoetuse andmine

(1) Nende piima ja piimatoodete loetelu, mille pakkumiseks koolipiimatoetust antakse, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 27 lõike 1 punkti a alusel kehtestatud toodete loetelu.

(2) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada nõukogu määruse (EL) nr 1370/2013, millega määratakse kindlaks põllumajandustoodete ühise turukorraldusega seotud teatavate toetuste kehtestamise meetmed (ELT L 346, 20.12.2013, lk 12–19), artiklis 6 või selle alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud toetussummale lisaks antava toetuse, arvestades selleks riigieelarvest eraldatud rahalisi vahendeid.

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 26 lõike 2 kohase riikliku strateegia koolipiimatoetuse andmiseks kehtestab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

§ 45. Koolipiimatoetuse andmise korraldamine

(1) Koolipiimatoetuse saamiseks esitab taotleja taotluse PRIA-le.

(2) Koolipiimatoetuse taotluse võivad esitada haridusasutus, haridusasutust esindav isik, linna- ja vallavalitsus oma haldusterritooriumil paikneva haridusasutuse nimel ning piimatoodete pakkuja.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud haridusasutust esindav isik, linna- ja vallavalitsus ning piimatoodete pakkuja võivad koolipiimatoetust taotleda, kui nad on selles haridusasutusega kirjalikult kokku leppinud.

(4) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada koolipiimatoetuse osalise ettemaksmise ning koolipiimatoetuse ettemaksmise täpsema korra.

(5) Koolipiimatoetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra ning taotlusele esitatavad nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(6) Koolipiimatoetuse alusel rahastatavate toodete vastavust koostis- ja kvaliteedinõuetele kontrollib oma pädevuse piires VTA.

(7) Kohapealset kontrolli haridusasutuses, sealhulgas sellises haridusasutuses, kes ise toetust ei taotle, kuid osaleb koolipiimatoetuse kavas, teeb PRIA.

5. jaotis

Koolipuuvilja ja -köögivilja toetus

§ 46. Koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse andmine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 23 lõikes 1 nimetatud puu- ja köögivilja, töödeldud puu- ja köögivilja ning banaanitoote lastele pakkumise toetuse (edaspidi *koolipuuvilja ja -köögivilja toetus*) andmise korral riikliku lisatoetuse andmise otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga, arvestades selleks riigieelarvest eraldatud rahalisi vahendeid.

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 23 lõike 2 kohase koolipuuvilja ja -köögivilja kava rakendamise riikliku strateegia koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse andmiseks kehtestab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(3) Nende toodete ja tegevuste loetelu, mille pakkumiseks ja elluviimiseks koolipuuvilja ja -köögivilja toetust antakse, toetuse andmise korra, toetuse taotlemise ja saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra ning taotlusele esitatavad nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(4) Koolipuuvilja ja -köögivilja toetust saav haridusasutus kasutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 24 lõike 3 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud korras toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise vahendeid.

§ 47. Koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse andmise korraldamine

(1) Koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse saamiseks esitab taotleja taotluse PRIA-le.

(2) Koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse taotluse võivad esitada haridusasutus, haridusasutust esindav isik, linna- ja vallavalitsus oma haldusterritooriumil paikneva haridusasutuse nimel ning puu- ja köögiviljatoodete pakkuja.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud haridusasutust esindav isik, linna- ja vallavalitsus ning puu- ja köögiviljatoodete pakkuja võivad koolipuuvilja ja -köögivilja toetust taotleda, kui nad on selles haridusasutusega kirjalikult kokku leppinud.

(4) Koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse taotlejale antava toetuse määra arvutab PRIA selleks riigieelarvest eraldatud rahaliste vahendite jaotust, abisaajate laste arvu ning õppepäevade arvu arvestades. PRIA avaldab toetuse määra oma veebilehel kümme tööpäeva enne taotlusperioodi algust.

(5) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada koolipuuvilja ja -köögivilja kava tõhusust suurendavate ning kavaga kaasnevate ja seotud tegevuste toetuse määra, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 24 lõike 2 punkti b alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud kulude ülemmäära.

(6) Koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse alusel rahastatavate toodete vastavust kvaliteedi-, koostis- ja turustusnõuetele kontrollivad oma pädevuse piires PMA ja VTA.

(7) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse rakendamise seire ja hindamise korra.

(8) Koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse saaja esitab toetuse saamise ja kasutamise kohta seireks ja hindamiseks vajaliku teabe.

(9) Kohapealset kontrolli haridusasutuses, sealhulgas sellises haridusasutuses, kes ise toetust ei taotle, kuid osaleb koolipuuvilja ja -köögivilja toetuse kavas, teeb PRIA.

6. jaotis

Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsiooni ning tootjaorganisatsioonide liidu toetus

§ 48. Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsiooni ning tootjaorganisatsioonide liidu toetus

(1) Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsiooni ja tootjaorganisatsioonide liidu toetuse (edaspidi koos *tootjaorganisatsiooni toetus*) taotlemiseks peavad toetust taotlev tootjaorganisatsioon ning tootjaorganisatsioonide liit olema tunnustatud vastavalt käesoleva seaduse §-le 38.

(2) Tootjaorganisatsiooni toetuse taotlemiseks esitavad tootjaorganisatsioon ja tootjaorganisatsioonide liit taotluse PRIA-le. Toetuse taotlemiseks peab tootjaorganisatsioonil ja tootjaorganisatsioonide liidul olema PRIA kinnitatud rakenduskava ning asutatud rakendusfond selle rahastamiseks.

(3) Rakendusfondile ja rakenduskavale esitavad täpsemad nõuded ning rakenduskava muutmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Tootjaorganisatsiooni toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise korra ning taotlusele esitavad nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(5) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada tootjaorganisatsiooni toetuse osalise ettemaksmise ja toetuse ettemaksmise korra.

(6) Tootjaorganisatsioon ja tootjaorganisatsioonide liit haldavad oma tegevuseks asutatud fondi pangakonto kaudu.

(7) Tootjaorganisatsiooni ja tootjaorganisatsioonide liidu rakenduskava käsitleva teabe edastab Euroopa Komisjonile PRIA.

7. jaotis

Mesindussektori toetus

§ 49. Mesindusprogramm

(1) Mesindustoodete tootmise ja turustamise parandamiseks ning toetuse andmiseks võib koostada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 55 sätestatud riikliku programmi (edaspidi *mesindusprogramm*). Mesindusprogrammi koostamist ja Euroopa Komisjonile heakskiitmiseks esitamist korraldab Maaeluministerium.

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib käskkirjaga määrata käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud mesindusprogrammi elluviimiseks juhtiva organisatsiooni ning hindamiskomisjoni ja selle töökorra.

§ 50. Mesindusprogrammi rakendamine

(1) Käesoleva seaduse § 49 lõikes 2 nimetatud juhtiv organisatsioon koostab mesindusaasta kohta tegevuskava, mis vastab Euroopa Komisjoni otsusega heakskiidetud mesindusprogrammile ning sisaldab rakendatavate meetmete elluviimiseks kavandatud tegevuste kirjeldust ja toetusteks ettenähtud vahendite jaotust.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud nõuetele vastava tegevuskava kiidab heaks hindamiskomisjon ja edastab selle PRIA-le.

(3) Hindamiskomisjon jätab tegevuskava heaks kiitmata, kui see ei vasta käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud nõuetele.

(4) Juhtiv organisatsioon viib heakskiidetud tegevuskavas kavandatud tegevused ellu ja koostab mesindusaasta tegevuskava täitmise aruande (edaspidi *tegevusaruanne*), mis sisaldab tegevuste kirjeldust ja toetusteks ettenähtud vahendite kasutamise jaotust.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud nõuetele vastava tegevusaruande kiidab heaks hindamiskomisjon ja edastab selle PRIA-le.

(6) Hindamiskomisjon jätab tegevusaruande heaks kiitmata, kui see ei vasta heakskiidetud tegevuskavale.

§ 51. Mesindussektori toetuse andmine

(1) Mesindussektori toetusega hüvitatakse mesindusprogrammi täitmise abikõlblikud kulud heakskiidetud tegevusaruande ja PRIA-le esitatud kuludokumentide alusel.

(2) PRIA kontrollib juhtiva organisatsiooni tegevuse vastavust Euroopa Liidu asjakohastele õigusaktidele, mesindusprogrammile, tegevuskavale ja tegevusaruandele ning esitatud andmeid tõendavaid kuludokumente ja teeb kohapealset kontrolli.

(3) PRIA teeb toetuse maksmise otsuse ja maksab toetuse välja või teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse. PRIA teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui elluviidud tegevused ei vasta Euroopa Liidu asjakohastele õigusaktidele, mesindusprogrammile, tegevuskavale või tegevusaruandele või tehtud kulud ei ole abikõlblikud.

8. jaotis

Kaubavahetus kolmanda riigiga

§ 52. Kontrolliasutus kolmanda riigiga kaubavahetuse korral

(1) Põllumajandustoote ja töödeldud põllumajandustoote Eestisse importimise ja Eestist eksportimise korral kontrollib Maksu- ja Tolliamet impordi- ja ekspordilitsentsi ning muu nõutud dokumendi olemasolu ja nõuetekohasust, toote vastavust impordi- ja ekspordilitsentsile, ekspordideklaratsioonile ja seestöötlemise sertifikaadile, toote päritolu, sisenemishinnasüsteemi ja tariifikvootide rakendamist.

(2) Euroopa Liidu asjakohastes määrustes ettenähtud juhtudel kontrollib põllumajandustoote nõuetekohasust eksportimisel ja väljastab asjakohase tõendi ning kontrollib töötlemiseks ettenähtud imporditud veiseliha sihipärasest kasutamist oma pädevuse piires VTA.

§ 53. Impordi- ja ekspordilitsentsi, impordiõiguse, seestöötlemise sertifikaadi ja eksporditoetuse andmine

(1) Impordilitsentsi, ekspordilitsentsi, impordiõiguse ja seestöötlemise sertifikaadi saamise taotluse esitab isik PRIA-le.

(2) Eksporditoetuse saamise eeltingimuseks on ekspordilitsentsi olemasolu, välja arvatud Euroopa Liidu asjakohastes õigusaktides sätestatud juhtudel. Toetuse saamiseks esitab taotleja taotluse koos ekspordi tollideklaratsiooniga Maksu- ja Tolliametile, kes deklaratsiooni vastuvõtmise järel edastab taotluse selle menetlemiseks viivitamata PRIA-le.

(3) **Vabariigi Valitsus** võib määrusega kehtestada põllumajandustoote impordi- ja ekspordilitsentsi, impordiõiguse ja seestöötlemise sertifikaadi ning eksporditoetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra ning taotlusele esitatavad nõuded.

9. jaotis

Kasutustoetus

§ 54. Kasutustoetuse andmise korraldamine

- (1) Kasutustoetuse saamiseks esitab isik taotluse PRIA-le.
- (2) Kasutustoetuse rakendamise korral kontrollib põllumajandustoote vastavust koostis- ja kvaliteedinõuetele ning toote hoiuruumi nõuetekohasust oma pädevuse piires VTA.
- (3) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada kasutustoetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra, taotlusele esitatavad nõuded ja selle põllumajandustoote üle arvestuse pidamise korra, mille kohta kasutustoetust antakse.

10. jaotis Tootmiskvoodid ja riiklikud kogused

§ 55. Koostisosade sisalduse määramine

Nende põllumajandustoodete koostisosade sisaldus, mille turustamisotstarbeliseks tootmiseks on kehtestatud tootmiskvoot või riiklik kogus, määratakse maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse § 34 lõikes 2 sätestatud volitatud laboratooriumis.

§ 56. Tootmiskvoodi andmise korraldamine

- (1) Nende põllumajandustoodete turustamisotstarbeliseks tootmiseks, mille kohta on kehtestatud tootmiskvoot või riiklik kogus, esitab isik vormikohase taotluse PRIA-le.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
- (3) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada tootmiskvoodi ja riikliku koguse rakendamise, määramise, muutmise ning üleandmise, samuti reservi moodustamise, suuruse ning kasutamise täpsemad nõuded ja korra.

§ 57. Tootmiskvoodi täitmine

[Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada tootmiskvoodi ja riikliku koguse täitmise kohta andmete esitamise, arvestuse pidamise, samuti kvoodi suuruse korrigeerimise täpsemad nõuded ning ekvivalentkoguse.

§ 58. Tootmiskvoodi ja riikliku koguse ületamine

Tootmiskvoodi või riikliku koguse ületamise korral nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) (ELT L 299, 16.11.2007, lk 1–149), artikli 80 lõike 3 ja artikli 83 lõike 1 alusel makstava tasu sissenõudmise, maksmise ning tagasimaksmise täpsema korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

11. jaotis Koostis- ja kvaliteedinõuded, turustusstandardid ning kvaliteedimärki kandvad tooted

§ 59. Koostis- ja kvaliteedinõuded

- (1) Põllumajandustoote koostis- ja kvaliteediklasside nõuetele vastavuse määramise analüüs tehakse maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse § 34 lõikes 2 sätestatud volitatud laboratooriumis.
- (2) Analüüsitulemuste vaidlustamise korral võib analüüsi teha VTA valitud laboratooriumis, kui lisaanalüüsi tegemiseks puudub volitatud laboratoorium.
- (3) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada põllumajandustoote pakendamise ja märgistamise täpsemad nõuded põllumajandustoodete liikide kaupa.

(4) Põllumajandustoote vastavust Euroopa Liidu määrustes turukorralduslikul eesmärgil põllumajandustootele kehtestatud koostis- ja kvaliteedinõuetele ning märgistuse, sealhulgas nimetuse nõuetele kontrollivad VTA ja Tarbijakaitseamet toiduseaduses sätestatud pädevuse piires.

§ 60. Veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklassid

(1) Lihakäitlemisettevõtte peab täitma Euroopa Liidu asjakohastes õigusaktides sätestatud veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklasside nõudeid.

(2) Veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklasside täpsemad nõuded ning veise-, sea- ja lambarümpade nõuetele vastavuse määramise ulatuse, meetodid ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(3) Veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklasse võib määrata isik, kes on läbinud veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklasside nõuetele vastavuse määramise koolituse ning saanud VTA sellekohase tunnustuse.

(4) Veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(5) Veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklasside määramise nõuetekohasust ja kuni 12 kuu vanuste veiste liha kategooriatesse liigitamist kontrollib VTA.

§ 61. Puu- ja köögiviljade turustusstandardid ning vastavuskontroll

(1) Euroopa Liidu asjakohastes määrustes nimetatud puu- ja köögiviljad peavad vastama samades määrustes sätestatud turustusstandarditele.

(2) Puu- ja köögivilja turustusstandarditele vastavuse kontrolli valdkonnas on pädev asutus PMA.

(3) Turustusstandarditele vastavuse kontrollimiseks vajaliku teabe hoidmiseks asutab PMA puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekogu.

(4) Puu- ja köögivilja turustav ettevõtja, kes on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 91 punkti b alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud korra kohaselt liigitatud madalaimasse riskikategooriasse, kes vastab samas õigusaktis sätestatud nõuetele ja kellel on erimärgistuse luba, võib pakendi märgistamisel kasutada nimetatud määruse kohast erimärgistust.

(5) Erimärgistuse loa saamiseks esitab ettevõtja PMA-le taotluse. PMA otsustab erimärgistuse loa andmise või sellest keeldumise ühe kuu jooksul taotluse saamisest arvates.

(6) Kui ettevõtja vastab taotluses esitatud andmete ja kohapealse kontrolli käigus kindlakstehtud andmete kohaselt nõuetele, annab PMA ettevõtjale erimärgistuse loa ja avaldab tema nime oma veebilehel.

(7) Kui ettevõtja ei vasta nõuetele, teeb PMA erimärgistuse loa andmisest keeldumise otsuse ja toimetab selle taotlejale kätte hiljemalt seitsmendal tööpäeval otsuse tegemisest arvates.

(8) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega:

- 1) vajaduse korral [erandid käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud turustusstandarditest](#);
- 2) [täpsemad tingimused ettevõtja andmete kandmiseks puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekogusse](#);
- 3) [puu- ja köögivilja turustusstandarditele vastavuse kontrollimise koolituse nõuded](#).

§ 62. Kodulinnunade ja kodulinnuliha turustusstandardid

(1) Põllumajandustootja peab täitma Euroopa Liidu asjakohastes õigusaktides sätestatud kodulinnunade ja kodulinnuliha turustusstandardeid.

(2) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada erandid käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud turustusstandarditest.

§ 63. Põllumajandustoote, toidu, piiritusjooi ja veini Euroopa Liidu kvaliteedimärki kandvad tooted

(1) Põllumajandustoote, toidu, piiritusjooi või veini Euroopa Liidu kvaliteedimärki kandev toode on käesoleva seaduse tähenduses toode, mille nimetus on registreeritud järgmiste määruste alusel:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1151/2012;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määramise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähistega kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89 (ELT L 39, 13.12.2008, lk 16–54);
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklid 92–123.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruste alusel toote nimetuse registreerimiseks esitab taotleja taotluse Maaeluministeeriumile, kes otsustab taotluse nõuetekohasuse ja Euroopa Komisjonile edastamise või edastamata jätmise.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruste alusel toote nimetuse registreerimise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra ning taotlusele esitatavad nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega, lähtudes asjakohastes Euroopa Liidu määrustes sätestatud nõuetest.

12. jaotis

Loomahaigustega ja tarbijate usalduse kaotusega seotud meetmed

§ 64. Loomahaigustega ja tarbijate usalduse kaotusega seotud meetmed

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 220 lõikes 3 nimetatud taotluse esitab Euroopa Komisjonile Maaeluministeerium.

6. peatükk

Ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused

1. jagu

Programmiperioodi 2014–2020 maaelu arengu toetused

§ 65. Maaelu arengu toetuste andmise korraldamine

(1) Maaelu arengu toetusi antakse Euroopa Komisjoni otsusega heakskiidetud programmi „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) alusel ja korras.

(2) Arvestades arengukavas sätestatud tingimusi, antakse maaelu arengu toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 35 lõike 1 punktides b ja c nimetatud tegevusteks (edaspidi *LEADER-projektitoetus*) sama määruse artikli 33 lõikes 1 nimetatud kohaliku arengu strateegiate alusel.

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 65 lõikes 4 nimetatud ülesannete jaotus korraldusasutuse, makseasutuse ja kohaliku tegevusgrupi vahel määratakse kindlaks käesolevas jaos.

(4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 66 lõikes 1 nimetatud korraldusasutuse ülesandeid täidab Maaeluministeerium.

(5) Metsanduse valdkonna toetuste andmise korral võib riigi sihtasutus, kellel on küllaldane kogemus metsanduse valdkonna toetuste taotluste menetlemisel (edaspidi *riigi sihtasutus*), täita järgmisi ülesandeid:

- 1) taotluste vastuvõtmine;
- 2) taotluste nõuetele vastavuse kontrollimine;
- 3) taotluste hindamine ja paremusjärjestuse moodustamine;
- 4) toetuse vähendamine;
- 5) taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemine;
- 6) taotluse rahuldamise otsuse muutmise või kehtetuks tunnistamine;
- 7) riikliku järelevalve teostamine;
- 8) tema otsuse või toimingu peale esitatud vaide lahendamine.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud riigi sihtasutuse nimetab Vabariigi Valitsus korraldusega, määrates kindlaks toetuse liigid, mille raames esitatavaid taotlusi riigi sihtasutus menetleb, ja need käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud ülesanded, mida riigi sihtasutus täidab.

(7) Käesoleva paragrahvi lõike 6 kohaselt nimetatud riigi sihtasutusega sõlmib PRIA halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepingu.

§ 66. Eelarveaastal antavate maaelu arengu toetuste ja toetuste andmiseks ettenähtud vahendite kindlaksmääramine

(1) Nende arengukava meetmete, alameetmete ja tegevuse liikide loetelu, mille raames on eelarveaastal võimalik maaelu arengu toetust taotleda, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) igal aastal määrusega, märkides vajaduse korral ära need eelarveaastal antavad maaelu arengu toetused, mida on võimalik taotleda ainult Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 62 alusel kehtestatud õigusaktis nimetatud iga-aastase maksetaotluse alusel või artikli 76 alusel kehtestatud õigusaktis nimetatud maksetaotluse alusel ja üksnes kehtiva kohustuse ulatuses.

(2) Kohaliku arengu strateegia meetmed, mille raames on eelarveaastal võimalik maaelu arengu toetust taotleda, ja nimetatud meetmete raames toetuse andmiseks ettenähtud vahendite jaotuse määrab kohalik tegevusgrupp kindlaks iga kalendriaasta kohta koostatud kohaliku arengu strateegia rakendamise kavas (edaspidi *rakenduskava*).

(3) Maaelu arengu toetusteks eelarveaastal ettenähtud vahendite jaotuse maaelu arengukava meetmete, alameetmete ja tegevuse liikide ning muude arengukavas nimetatud aluste kaupa otsustab valdkonna eest vastutav minister igal aastal käskkirjaga.

(4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõikes 1 nimetatud toetuse jaotuse kohalike tegevusgruppide kaupa ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 35 lõike 1 punktis b nimetatud klastritele antava toetuse jaotuse otsustab valdkonna eest vastutav minister kogu programmiperioodiks käskkirjaga.

(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 lõikes 1 nimetatud toetuse jaotuse pikaajaliste programmide puhul otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga kuni seitsmeks aastaks olenevalt programmi pikkusest.

(6) Maaelu arengu toetuse taotlemise õigust ei teki, kui selle toetuse andmist ei ole eelarveaastal ette nähtud käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kehtestatud õigusaktis või lõikes 2 nimetatud rakenduskavas, mille PRIA on heaks kiitnud.

§ 67. Maaelu arengu toetuse taotlejale esitatavad nõuded ja toetuse andmise tingimused

(1) Maaelu arengu toetust võib taotleda isik, kes vastab asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides, arengukavas ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud toetuse saamise nõuetele.

(2) Maaelu arengu toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning korra (edaspidi *toetuse andmise tingimused*) kehtestab kooskõlas arengukavas sätestatuga [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(3) Toetuse andmise tingimustes võib sätestada:

- 1) toetatavad tegevused ja nõuded taotlejale;
- 2) abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude liigid ning muud kulu abikõplikuks arvamise tingimused;
- 3) kulude mõistlikkuse tõendamise viisi ning tõendamise täpsemad tingimused ja korra;
- 4) toetusõigusliku maa ja loomade kohta esitatavad täpsemad nõuded;
- 5) viite kohaldatavale riigiabiskeemile, kui antava toetuse näol on tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 tähenduses;
- 6) toetuse määra ja suuruse, sealhulgas toetuse minimaalse ja maksimaalse suuruse ning ühikumäära;
- 7) taotlusele esitatavad nõuded või taotluse vormi;
- 8) taotluse esitamise ja taotluse menetlemise tingimused ning korra;
- 9) taotluse hindamise kriteeriumid ja hindamise korra, sealhulgas taotluse eelistamise võimalused võrdsete näitajatega taotluste puhul;
- 10) taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise korra, sealhulgas rahuldamise aluse, vastavalt käesoleva seaduse § 79 lõikes 1 sätestatule;
- 11) toetuse vähendamise korra;
- 12) toetuse saaja kohustused, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 71 sätestatud kestvusnõude täitmise kohustuse, maksetaotluse, iga-aastase maksetaotluse ja tõendatavate dokumentide esitamise tingimused ja korra ning maksetaotlusele ja iga-aastasele maksetaotlusele esitatavad nõuded või maksetaotluse vormi;
- 13) tegevuse elluviimise tähtaja ja tingimused;
- 14) ettevõtte või majapidamise üleandmise tingimused ja korra;
- 15) kohustuse suurendamise, vähendamise, asendamise, üleandmise ja ülevõtmise tingimused ning korra;
- 16) toetuse maksmise tingimused ja korra.

(4) Toetuse andmise tingimused võib kehtestada eraldi iga arengukava meetme, alameetme ja tegevuse liigi kohta.

§ 68. Maaelu arengu toetuse andmine rahastamisvahendi kaudu

(1) Maaelu arengu toetust võib tagastatava toetusena anda arengukavas sätestatud tingimustel ja korras ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 37 sätestatud rahastamisvahendi kaudu.

(2) Lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 1303/2013 ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tingimustest, sõlmib Maaeluministeerium rahastamisvahendi kaudu maaelu arengu toetuse andmiseks halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepingu maapiirkonna ettevõtlike toetamiseks asutatud riigi sihtasutusega, mille asutajaõigusi teostab Maaeluministeerium.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud halduslepinguga lepitakse muu hulgas kokku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 lisas IV nimetatud tingimustes, et tagada rahastamisvahendi nõuetekohane rakendamine.

(4) Maaelu arengu toetuse andmisele rahastamisvahendi kaudu ei kohaldata käesoleva seaduse §-des 76–82 sätestatud.

(5) Rahastamisvahendile makstakse toetus käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud halduslepingu alusel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklites 41 ja 42 ning halduslepingus sätestatud tingimuste kohaselt.

(6) Rahastamisvahendile antud toetust või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 44 tähenduses sellesse tagasi laekunud vahendit või sellest saadavat tulu, kasumit või muud sissetulekut (edaspidi koos *tagasilaekunud vahend*) kasutatakse samas rahastamisvahendis või muus rahastamisvahendis kooskõlas sama määruse artikli 43 lõikega 2 ja artikli 44 lõikega 1 kuni 2023. aasta 31. detsembrini.

(7) 2024. aasta 1. jaanuarist kuni 2031. aasta 31. detsembrini tagasilaekunud vahendite kasutamise valdkonna, eesmärgid ja tulemused ning vahendite kasutamise eest vastutava asutuse määrab kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikliga 45 valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

§ 69. Kohalik tegevusgrupp ja kohaliku arengu strateegia

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 32 nimetatud kogukonna juhitud kohalikku arengut viiakse ellu kohaliku arengu strateegiate alusel, mille on heaks kiitnud Maaeluministeerium.

(2) Kohaliku arengu strateegia töötab välja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 teise osa III jaotise II peatükis nimetatud kohaliku algatusrühma kohta esitatud nõuetele vastav mittetulundusühing, kelle põhikirjaline eesmärk on kohaliku elu arendamine ja kes vastab kohaliku tegevusgrupi kohta kehtestatud nõuetele (edaspidi *kohalik tegevusgrupp*), kooskõlas sama määruse artikli 33 lõikega 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1305/2013 ja lähtudes arengukavast.

(3) Kohalikule tegevusgrupile esitatavad nõuded, sealhulgas nõuded kohaliku tegevusgrupi põhikirja, liikmesuse, juhtimise, tegevusaja ja -piirkonna kohta, kehtestab **valdkonna eest vastutav ministermäärusega**.

(4) Kohaliku tegevusgrupi üldkoosolekul võib isik osaleda ja hääletada ainult ühe liikme esindajana. Kohaliku tegevusgrupi liige ei tohi üldkoosolekul osaleda ega hääletada teise liikme esindajana.

(5) Kohalik tegevusgrupp tagab, et üks kolmandik juhatuse liikmetest vahetub põhikirjas ettenähtud juhatuse ametiaja möödumisel.

(6) Kohaliku tegevusgrupi juhatuse liikmetest vähemalt kolm on kohaliku tegevusgrupi füüsilisest isikust liikmed või kohaliku tegevusgrupi juriidilisest isikust liikmete esindajad.

(7) Maaeluministeerium teeb kohaliku arengu strateegia heakskiitmise otsuse, kui nimetatud strateegia vastab strateegiale esitatud nõuetele ja hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele ning selle on koostanud käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuetele vastav kohalik tegevusgrupp.

(8) Maaeluministeerium teeb kohaliku arengu strateegia heaks kiitmata jätmise otsuse, kui kohaliku arengu strateegia nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) kohalik tegevusgrupp ei vasta talle esitatud nõuetele;
- 2) kohaliku arengu strateegia ei vasta strateegiale esitatud nõuetest vähemalt ühele;
- 3) kohaliku arengu strateegia ei vasta hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele;
- 4) kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonna kohta on esitatud mitu kohaliku arengu strateegiat ja strateegia ei tulnud nende paremusjärjestuses esimesele kohale;
- 5) kohaliku arengu strateegias on esitatud valeandmeid või kohalik tegevusgrupp mõjutab kohaliku arengu strateegia menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil.

(9) Kohaliku arengu strateegiale esitatavad nõuded, sealhulgas täpsemad nõuded Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 33 lõikes 1 nimetatud strateegia elementide kohta, kohaliku arengu strateegia esitamise, hindamise ja heakskiitmise täpsema korra ning kohaliku arengu strateegia hindamiskriteeriumid kehtestab **valdkonna eest vastutav ministermäärusega**.

§ 70. Kohaliku arengu strateegia rakendamine

(1) Heakskiidetud kohaliku arengu strateegiat rakendab selle esitanud kohalik tegevusgrupp, kes koostab iga kalendriaasta kohta rakenduskava, mis lisaks käesoleva seaduse § 66 lõikes 2 sätestatule sisaldab ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktides d ja e nimetatud tegevusteks ettenähtud vahendite jaotust. Rakenduskava kiidab heaks PRIA.

(2) Rakenduskavale esitatavad nõuded ning rakenduskava vastuvõtmise, esitamise ja heakskiitmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(3) PRIA kontrollib kohaliku tegevusgrupi vastavust asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele.

(4) PRIA teeb rakenduskava heakskiitmise otsuse, kui rakenduskava vastab käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud nõuetele, sisaldab selle esitamise aastale järgneval kalendriaastal toetatavate tegevuste ja kohaliku arengu strateegia meetmete kirjeldust ning nende elluviimiseks kavandatud vahendite jaotust.

(5) PRIA teeb rakenduskava heaks kiitmata jätmise otsuse, kui nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) rakenduskava ei sisalda selle esitamise aastale järgneval kalendriaastal toetatavate tegevuste või kohaliku arengu strateegia meetmete kirjeldust või nende elluviimiseks kavandatud vahendite jaotust;
- 2) rakenduskava ei vasta muudele käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud nõuetele.

(6) Kohaliku arengu strateegia rakendamisel täidab kohalik tegevusgrupp Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 34 lõikes 3 sätestatud ülesandeid, sealhulgas:

- 1) koostab LEADER-projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid;
- 2) võtab vastu taotlused;
- 3) kontrollib taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust strateegiale ja rakenduskavale;
- 4) hindab taotlusi hindamiskriteeriumite alusel;
- 5) teeb PRIA-le ettepaneku taotluste paremusjärjestusse seadmise kohta;
- 6) teeb PRIA-le ettepaneku taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja taotluse rahastamise suuruse määramise kohta ning edastab taotlused PRIA-le.

(7) Kui koos LEADER-projektitoetuse taotlusega ei ole esitatud kõiki andmeid ja dokumente, mis on vajalikud käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud ülesande täitmiseks, nõuab kohalik tegevusgrupp taotlejalt vajalike andmete ja dokumentide esitamist.

(8) Kui käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel nõutud andmeid või dokumente ei esitata, jätab kohalik tegevusgrupp LEADER-projektitoetuse taotluse hindamata ning edastab selle PRIA-le märkusega, et taotlust ei olnud võimalik hinnata. PRIA jätab taotluse läbi vaatamata ilma puuduste kõrvaldamiseks tähtaega määramata.

§ 71. Nõustamis- ja koolitusteenuse ning muu teadmussiirde ja teavituse osutaja valimine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 15 lõike 1 punktis a sätestatud nõustamisteenuse osutaja valib sama määruse artikli 15 lõikes 3 nimetatud valikumenetluse kohaselt Maaeluministeerium.

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 15 lõike 1 punktis c sätestatud koolitusteenuse osutaja valib sama määruse artikli 15 lõikes 3 nimetatud valikumenetluse kohaselt PRIA.

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 lõikes 2 nimetatud toetuse saaja valib pikaajaliste programmide puhul riigihangete seaduses sätestatud alustel ja korras PRIA.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud toetuste puhul loetakse taotlus maaelu arengu toetuse saamiseks esitatuks riigihangete seaduse § 25 lõikes 1 ja §-s 28 nimetatud menetluste puhul pakkumuse ning § 25 lõikes 2 ja §-des 26 ja 27 nimetatud menetluste puhul hankemenetluses osalemise taotluse esitamisega käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul Maaeluministeeriumile ning lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhul PRIA-le.

(5) Toetuse saajaga sõlmib riigihangete seaduses sätestatud korras asjakohase lepingu Maaeluministeerium või PRIA vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetele 1–3.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud taotlejale, toetuse saajale ja toetatavale tegevusele esitatavad täpsemad nõuded ning toetuse saaja valiku hindamiskriteeriumid kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(7) [Valdkonna eest vastutav minister](#) võib käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud pikaajaliste programmide puhul kehtestada määrusega taotlejale, toetuse saajale ja toetatavale tegevusele esitatavad täpsemad nõuded ning toetuse saaja valikukriteeriumid.

(8) Valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada käskkirjaga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 kohase teadmussiirde ja teavitustoetuse puhul tegevuste elluviimiseks prioriteetsete teemade loetelu, pikaajaliste programmide puhul programmile esitatavad nõuded ning sama määruse artikli 15 lõike 1 punkti c kohase nõustajate koolituse puhul toetatavate koolituste õppekavad.

§ 72. Innovatsiooniklaster ja innovatsiooniklastri tegevuskava

(1) Innovatsiooniklaster Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 35 lõike 1 punkti a kohase toetuse saamiseks on sama määruse artikli 2 punkti q tähenduses mittetulundusühing, kelle põhikirjaline eesmärk on arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamine ja kelle liikmeteks on kokku vähemalt kümme põllumajandustootjat või -töötajat, kes ei ole seotud ettevõtjad konkurentsiseaduse tähenduses (edaspidi *klaster*). Eesmärkide saavutamiseks võib klaster kaasata ka teise juriidilise isiku, kes osaleb tegevuskava elluviimisel.

(2) Eesmärkide saavutamiseks ja toetuse taotlemiseks töötab klaster arengukavast lähtudes välja tegevuskava, mis sisaldab kavandatud tegevuste kirjeldust ning nende elluviimiseks kavandatud vahendite jaotust.

(3) Klastri põhikirjas nähakse ette, et klastri tegevuskavaga seotud üldkoosoleku otsus võetakse vastu, kui selle poolt hääletab kokku vähemalt 80 protsenti klastri liikmeks olevatest põllumajandustootjatest või -töötajatest.

(4) Klaster peab olema avatud teistele tegevuskava eesmärkide elluviimisest huvitatud isikutele.

(5) Klastri põhikirja, liikmesuse, juhtimise ning tegevuskava ja selles esitatud tegevuste kohta esitatavad täpsemad nõuded, tegevuskava vastuvõtmise, esitamise ja heakskiitmise korra ning tegevuskava hindamiskriteeriumid kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(6) Valdkonna eest vastutav minister võib määrata käskkirjaga klastri prioriteetsed tegevusvaldkonnad.

§ 73. Klastri tegevuskava hindamine ja heakskiitmine

(1) PRIA kontrollib tegevuskava vastavust asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele ning hindab tegevuskava vastavust hindamiskriteeriumitele.

(2) Kui tegevuskava vastab käesoleva seaduse § 72 lõike 5 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud nõuetele ja hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele ning tegevuskava on tulnud hindamistulemuste alusel koostatud klastri tegevusvaldkonna paremusjärjestuses esimesele kohale, teeb PRIA tegevuskava osalise või täieliku heakskiitmise otsuse.

(3) PRIA teeb tegevuskava heaks kiitmata jätmise otsuse, kui klastri või tegevuskava nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) klaster ei vasta talle esitatud nõuetele;
- 2) tegevuskava ei vasta tegevuskavale esitatud nõuetest vähemalt ühele;
- 3) tegevuskava ei vasta hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele;
- 4) tegevuskavas on esitatud valeandmeid või klaster mõjutab tegevuskava menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;
- 5) klastri tegevusvaldkonna kohta on esitatud mitu tegevuskava ja tegevuskava ei tulnud nende paremusjärjestuses esimesele kohale;
- 6) tegevuskava rahastamiseks ei ole piisavalt rahalisi vahendeid.

(4) Tegevuskava PRIA-le esitamisega loetakse taotlus käesoleva seaduse § 72 lõikes 1 nimetatud toetuse saamiseks esitatuks.

(5) Toetuse maksab välja PRIA käesoleva seaduse §-s 81 sätestatud korras.

§ 74. Tehniline abi

(1) Arengukava elluviimise tehniliseks abiks antakse toetust (edaspidi *tehnilise abi toetus*) kooskõlas arengukavaga, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 59 lõikega 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 51 lõikega 2.

(2) Tehnilise abi toetust võib taotleda korraldusasutus, makseasutus ja arengukava peatükis 17 nimetatud riikliku maaeluvõrgustiku üksuse ülesandeid täitev asutus.

(3) Tehnilise abi toetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja iga-aastase tehnilise abi vahendite jaotuse toetuse saajate vahel tegevuste kaupa otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(4) Tehnilise abi toetuse täpsemad nõuded abikõlblike tegevuste ja kulude kohta ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise korra, taotlusele esitatavad nõuded ning toetuse väljamaksmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(5) Tehnilise abi toetuse taotlus jäetakse rahuldamata käesoleva seaduse § 79 lõikes 4 sätestatud alustel.

(6) Tehnilise abi toetuse maksab välja PRIA käesoleva seaduse §-s 81 sätestatud korras.

§ 75. Kulude mõistlikkus

(1) Maaelu arengu toetuse abil tehtavad kulud peavad olema mõistlikud, vajalikud toetuse eesmärgi saavutamiseks ning vastama asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides, arengukavas ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tingimustele.

(2) Kulude tegemisel peavad toetuse taotleja ja toetuse saaja järgima toetuse andmise tingimustes sätestatud nõudeid. Kui toetuse taotleja või saaja on hankija riigihangete seaduse tähenduses, peab ta lisaks järgima riigihangete seaduses sätestatud nõudeid.

(3) Kui maaelu arengu toetuse andmise tingimustes on ette nähtud võrdlushindade meetodi kasutamine, võib toetust taotleda üksnes sellise asja ostmiseks või teenuse tellimiseks, mis on kantud käesoleva seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi. Toetuse suuruse arvutamisel on aluseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registreisse kantud asja või teenuse taotluse esitamise hetkel kehtinud abikõlblik käibemaksuta maksumus (edaspidi *piirhind*) ning toetuse andmise tingimustes kehtestatud maksimaalne toetuse määr ja summa.

§ 76. Maaelu arengu toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine

(1) Maaelu arengu toetuse saamiseks esitab taotleja toetuse andmise tingimustes ettenähtud tähtajal ja korras taotluse Maaeluministeriumile, PRIA-le või riigi sihtasutusele, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) LEADER-projektitoetuse taotleja esitab taotluse PRIA-le kohaliku tegevusgrupi kaudu.

(3) Maaelu arengu toetuse taotleja on kohustatud:

- 1) võimaldama kontrollida taotluse, taotleja ja toetatava tegevuse nõuetekohasust, sealhulgas teha kohapealset kontrolli;
- 2) teavitama taotlust menetlevat asutust viivitamata toetuse taotluses esitatud andmetes toimunud muudatusest või ilmnenu asjaolust, mis võib mõjutada toetuse taotluse kohta otsuse tegemist;
- 3) tõendama taotlust menetleva asutuse nõudmisel toetuse andmise tingimustes ettenähtud omafinantseeringu või muude vahendite või dokumentide olemasolu;
- 4) tõendama kulude mõistlikkust toetuse andmise tingimustes sätestatud viisil;
- 5) esitama taotlust menetleva asutuse nõudmisel toetuse andmise otsustamiseks oluliste asjaolude tõendamiseks vajaliku lisateabe toetuse andmise tingimustes sätestatud korras.

(4) Taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele kontrollib Maaeluministerium, PRIA, riigi sihtasutus või arengukavas nimetatud riigiasutus arengukavas ettenähtud ulatuses või oma pädevuse piires. Taotluse kontrollimise käigus kontrollitakse taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust toetuse saamise nõuetele.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud isik ja asutused kontrollivad taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele esitatud taotluse ja muude dokumentide ning nendes esitatud andmeid tõendavate dokumentide ja andmekogude alusel ning kohapealse kontrolli käigus.

(6) Taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele on õigus kontrollida ka taotlejaga seotud kolmanda isiku juures, kes valdab toetuse saamisega seotud andmeid või dokumente, ja toetatava tegevuse elluviimise kohas.

§ 77. Maaelu arengu toetuse taotluse hindamine

(1) Maaelu arengu toetuse nõuetele vastavaid taotlusi hinnatakse toetuse andmise tingimustes sätestatud korras ja hindamiskriteeriumite alusel.

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklites 28–30 ja 33 nimetatud toetuste ning käesoleva seaduse § 71 lõigetes 1–3 nimetatud valikumenetluse korras valitavaid taotlusi ei hinnata, kui toetuse andmise tingimustes ei ole sätestatud teisiti.

(3) Nõuetele vastavate taotluste hindamise viib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hindamiskriteeriumite alusel läbi toetuse andmise tingimustes ettenähtud tingimustel ja korras Maaeluministerium, PRIA, maavanem või riigi sihtasutus.

(4) Toetuse andmise tingimustes võib ette näha, et taotlusi hinnatakse enne nõuetele vastavuse kindlakstegemist. Sellisel juhul kontrollitakse pärast taotluste paremusjärjestuse koostamist vähemalt nende taotluste nõuetele vastavust, mis kuuluksid paremusjärjestuse kohaselt rahuldamisele.

(5) LEADER-projektitoetuse taotlusi hindab kohalik tegevusgrupp enne taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimist.

(6) Hindamise tulemuste alusel moodustab PRIA või riigi sihtasutus taotluste paremusjärjestuse. Maaeluministeeriumi, maavanema või kohaliku tegevusgrupi läbiviidud hindamise korral moodustab paremusjärjestuse PRIA, arvestades hindaja esitatud paremusjärjestuse moodustamise ettepanekut.

(7) Taotluste hindamisse kaasatud isiku nime ja tema antud hinnangu võib avaldada viisil, mis tagab, et nime ja hinnangut ei ole võimalik omavahel seostada.

§ 78. Maaelu arengu toetuse vähendamine

(1) PRIA või riigi sihtasutus otsustab maaelu arengu toetuse vähendamise Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 64 lõike 6 ja artikli 77 lõike 7 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud alustel ja korras.

(2) Kui toetuse saaja on hankija riigihangete seaduse tähenduses, siis riigihangete seaduses sätestatud nõuete rikkumise eest vähendatakse toetuse saajale antavat toetust liikmesriigi suhtes kohalduva finantskorrektsiooniga samadel alustel ja ulatuses.

§ 79. Maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine

(1) Kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse toetusteks ettenähtud vahendite piires toetuse andmise tingimuste kohaselt:

- 1) hindamistulemuste alusel koostatud taotluste paremusjärjestuses esimesele kohale tulnud taotlus;
- 2) hindamistulemuste alusel välja valitud ja vajaduse korral paremusjärjestusse seatud parimad taotlused või
- 3) kõik taotlused.

(2) Kui käesoleva seaduse alusel ei ole ette nähtud taotluste hindamist, rahuldatakse kõik nõuetele vastavad taotlused toetusteks ettenähtud vahendite piires.

(3) Kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklites 28–30 ja 33 nimetatud toetusteks ettenähtud vahenditest lähtudes ei ole võimalik rahuldada kõiki nõuetele vastavaid taotlusi, võib PRIA või riigi sihtasutus teha taotluse osalise rahuldamise otsuse, vähendades toetust, sealhulgas toetuse ühikumäära, toetuse andmise tingimustes sätestatud korras.

(4) Lisaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 59 lõikes 7 ja artiklis 60 ning sama määruse alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud alustele tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui:

- 1) taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta vähemalt ühele nõudele, mis on esitatud taotlejale, taotlusele või toetatavale tegevusele, kui Euroopa Liidu õigusaktidest ei tulene teisiti;
- 2) nõuetele vastavat taotlust ei rahuldata käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt või
- 3) taotluses on esitatud valeandmeid või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil.

(5) Taotluse osalise või täieliku rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb PRIA, Maaeluministeerium või riigi sihtasutus.

(6) Maaelu arengu toetuse andmise tingimustes võib ette näha, et kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole põhjendatud taotluses sisalduvate mitteabikõlblike kulude tõttu, võib toetuse summat vähendada tingimusel, et saavutatakse tegevuse eesmärgid. Kui taotleja ei ole nõus toetuse summa vähendamisega, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Toetuse summa vähendamine ei mõjuta maaelu arengu toetuse taotluste paremusjärjestust, kui paremusjärjestus on moodustatud enne toetuse summa vähendamist.

(7) Kui hindamistulemuste alusel välja valitud ja vajaduse korral paremusjärjestusse seatud nõuetele vastavat taotlust ei ole võimalik täies ulatuses rahuldada, sest taotletava toetuse suurus ületab meetme, alameetme, tegevuse liigi või muu arengukavas nimetatud aluse kohta sama aasta toetusteks ettenähtud vahendite jäägi, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui toetuse andmise tingimustes ei ole sätestatud teisiti.

(8) PRIA teeb nende nõuetele vastavaks tunnistatud LEADER-projektitoetuse taotluste osalise või täieliku rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse, mille kohta on kohalik tegevusgrupp teinud taotluste paremusjärjestuse ja rahastamise ettepaneku.

§ 80. Maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine

(1) Maaelu arengu toetuse rahuldamise otsust võib toetuse saaja algatusel muuta üksnes põhjendatud juhtudel ning tingimusel, et tegevus on olulises osas ellu viidud ja saavutatakse tegevuse eesmärgid.

(2) Maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse kehtetuks, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) ilmneb asjaolu, mille puhul taotlust ei oleks rahuldatud;
- 2) toetuse saaja ei ole tegevust ettenähtud tähtaja jooksul ellu viinud;
- 3) tegevust ei ole võimalik tegevuse elluviimise tähtaja jooksul ellu viia;
- 4) toetuse saaja ei täida Euroopa Liidu õigusaktides või käesolevas seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud kohustusi;
- 5) toetuse saaja esitab avalduse taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

§ 81. Maaelu arengu toetuse maksmine

(1) Maaelu arengu toetus makstakse välja toetuse saajale, sealhulgas toetuse saajale, kes on valitud valikumenetluse korras, maksmise otsuse alusel.

(2) PRIA teeb maaelu arengu toetuse maksmise otsuse toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel ja maksab toetuse välja või teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse.

(3) PRIA teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saaja kohustusi.

(4) Toetuse maksmisest keeldumise otsuse korral tunnistab PRIA või riigi sihtasutus taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks.

§ 82. Maaelu arengu toetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist

(1) Toetuse andmise tingimustes sätestatud juhul võib pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist maksta toetuse välja riigieelarvelistest vahenditest enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist:

- 1) kui toetuse saaja on esitanud käesoleva seaduse § 95 lõike 2 kohase tagatise, mis katab väljamakstava summa kogu ulatuses;
- 2) tagatist nõudmata, kui töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning toetuse saaja on selle vastu võtnud ja selle eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa ning kui toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne või
- 3) tagatist nõudmata, kui tegevuse elluviimist rahastatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktide a, d ja e ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 51 lõike 2 kohaselt ning kui toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne.

(2) Usaldusväärset ei kontrollita nende toetuse saajate puhul, kelle tegevust rahastatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 51 lõike 2 kohaselt.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toetuse väljamaksmise taotlemise ja taotluse menetlemise korra, taotluse vormi või taotlusele esitatavad nõuded, rahastamise määra ja suuruse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt saadud toetust võib kasutada üksnes asjakohase tegevuse abikõlblike kulude eest tasumiseks. Nimetatud kulude eest peab olema tasutud toetuse andmise tingimustes sätestatud tähtaja jooksul, kuid hiljemalt 2023. aasta 1. juuliks.

(5) Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist toetuse väljamakse tegemise korral arvestatakse otsuse kohaselt väljamakstavast toetusrahast tasaarvestuse korras maha käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt toetuse saajale makstud raha. Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist toetuse väljamakse tegemisest keeldumise otsuse korral maksab toetuse saaja käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt saadud raha tagasi.

(6) Kui toetuse saaja tegevuses ilmnevad asjaolud, mis seavad kahtluse alla tema võime kasutada käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt saadud toetust sihipäraselt ja tähtpäevaks, võib toetuse andja otsustada rahastamise väiksemas ulatuses, määrata abikõlblike kulude tegemiseks käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud tähtajast lühema tähtaja või nõuda piisava tagatise esitamist.

(7) Toetuse saaja loetakse piisavalt usaldusväärseks, et maksta toetus välja tagatist nõudmata, kui:

- 1) tal ei ole riikliku maksu võlgnevust või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg tasutud ajakava kohaselt;
- 2) tema suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust;
- 3) ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasunud ettenähtud tähtpäevaks ja summas;
- 4) ta on varem käesoleva seaduse § 79 või käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt saadud toetust kasutanud sihipäraselt ja tähtpäevaks.

§ 83. Seire ja hindamine

(1) Arengukava seire ja hindamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(2) Toetuse saaja esitab toetuse saamise ja kasutamise kohta seireks ja hindamiseks vajaliku teabe arengukava seiret ja hindamist tegevale isikule. Arengukava hindamist tegev isik võib toetuse hindamiseks vajalikke tegevusi teha toetuse saaja ettevõttes või majapidamises üksnes toetuse saaja nõusolekul.

§ 84. Teavitamine, tähistamine ja viitamine

Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamine, toetatud objektide tähistamine ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi osalusele viitamise täpsema korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

2. jagu Tootjarühm

§ 85. Tootjarühm

Tootjarühm käesoleva seaduse tähenduses on määramata tähtjaks asutatud tulundusühistu või mittetulundusühing, kes turustab ühiselt põllumajandussektoris põllumajandustootjate ja metsandussektoris erametsaomanike toodangut.

§ 86. Põllumajandussektori tunnustamist taotlevale ja tunnustatud tootjarühmale esitatavad nõuded

- (1) Tootjarühm turustab ühiselt oma liikmete või liikmeks olevate tootjarühmade liikmete toodetud põllumajandustooteid ja nende töötlemisel saadud tooteid.
- (2) Tootjarühm määrab põllumajandustooted ja nende töötlemisel saadud tooted, mille ühiselt turustamisega ta peamiselt tegeleb (edaspidi koos *tootjarühma põhitoode*).
- (3) Tootjarühmal on vähemalt viis liiget, kes on põllumajandussektori tunnustatud tootjarühmad või põllumajandusega tegelevad ettevõtjad, kes toodavad tootjarühma põhitoodet ja turustavad seda tootjarühma kaudu. Tootjarühma liikmed ei või olla omavahel ega tootjarühmaga seotud ettevõtjad konkurentsiseaduse tähenduses.
- (4) Tootjarühma liikmetest vähemalt 80 protsenti on tootjarühma põhitoodet tootvad ja turustavad põllumajandusega tegelevad ettevõtjad või neid koondavad tootjarühmad, välja arvatud põllumajandusloomade aretuse seaduse § 6 lõike 3 kohase aretusühingu puhul, kelle liikmetest vähemalt 10 protsenti peavad tegelema tootjarühma põhitoodeks oleva aretuslooma kasvatamise ja müügiga.
- (5) Tootjarühma liikmete hulka ei või kuuluda isikud, kes on kuulunud viimase kolme aasta jooksul mõnda muusse kõnealuse tootjarühma põhitoodega sarnase põhitoodega tunnustatud tootjarühma. Selliste liikmete arv, kes on kuulunud rohkem kui kolm aastat tagasi mõnda muusse eelnimetatud tootjarühma, ei või ületada 20 protsenti.
- (6) Tootjarühm peab järgima liikmete võrdse kohtlemise põhimõtet.
- (7) Tootjarühmal on äriplaani tootjarühma põhitoote tootmise, töötlemise ja ühiselt turustamise ning tootjarühma arengu kavandamiseks ning liikmetele ühine eeskiri tootjarühma põhitoote tootmiseks, töötlemiseks ja ühiselt turustamiseks ning selle eeskirja vastuvõtmise ja muutmise kord.
- (8) Tunnustatud tootjarühm teavitab PRIA-t kirjalikult oma liikmeskonna muutumisest ning põhikirja või tunnustamise aluseks olevate muude dokumentide ja andmete muutumisest.
- (9) [Valdkonna eest vastutav minister](#)võib määrusega kehtestada täpsemad nõuded tootjarühma ja tema liikme, sealhulgas nende tegevuse ja müügitulu ning tootjarühma äriplaani ja põhitoote tootmise, töötlemise ja ühiselt turustamise eeskirja kohta.

§ 87. Metsandussektori tunnustamist taotlevale ja tunnustatud tootjarühmale esitatavad nõuded

- (1) Tootjarühm turustab ühiselt oma liikmeks olevatesse metsaühistutesse kuuluvate erametsaomanike toodetud puitu ja selle töötlemisel saadud tooteid.
- (2) Tootjarühmal on vähemalt viis sõltumatut liiget, kes on metsaühistud metsaseaduse § 10 lõike 5 tähenduses.
- (3) Tootjarühma liikmete hulka ei või kuuluda metsaühistud, kes on kuulunud viimase kolme aasta jooksul mõnda muusse metsandussektori tunnustatud tootjarühma. Selliste liikmete arv, kes on kuulunud rohkem kui kolm aastat tagasi mõnda muusse eelnimetatud tootjarühma, ei või ületada 20 protsenti.

(4) Tootjarühm peab järgima liikmete võrdse kohtlemise põhimõtet.

(5) Tootjarühmal on äriplaani puidu ja selle töötlemisel saadud toodete tootmise, töötlemise ja ühiselt turustamise ning tootjarühma arengu kavandamiseks ning liikmetele ühine eeskiri metsaraiete tegemiseks ja uue metsa istutamiseks ning selle eeskirja vastuvõtmise ja muutmise kord.

(6) Tunnustatud tootjarühm teavitab PRIA-t kirjalikult oma liikmeskonna muutumisest ning põhikirja või tunnustamise aluseks olevate muude dokumentide ja andmete muutumisest.

(7) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada täpsemad nõuded metsandussektori tunnustatud tootjarühma, sealhulgas tootjarühma müügitulu, äriplaani ja metsaraiete tegemise ning uue metsa istutamise eeskirja kohta.

§ 88. Tootjarühma tunnustamine

(1) Tootjarühma tunnustamine on menetlus, mille käigus hinnatakse tootjarühma vastavust käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele.

(2) Tunnustamise taotlemiseks esitab tootjarühm taotluse PRIA-le.

(3) PRIA kontrollib tootjarühma vastavust käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele ning teeb tootjarühma tunnustamise või tunnustamata jätmise otsuse.

(4) Tootjarühma tunnustatakse tähtajatult kas põllumajandussektori või metsandussektori tootjarühmana.

(5) Tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra ning taotluse vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

§ 89. Tootjarühma tunnustamata jätmine ja tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamine

(1) PRIA teeb tootjarühma tunnustamata jätmise otsuse, kui tootjarühma nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

1) tootjarühm ei vasta tunnustamise nõuetele;

2) taotluses on esitatud valeandmeid või tootjarühm mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;

3) tootjarühm ei võimalda kontrollida taotluse nõuetekohasust.

(2) Kui tootjarühm on tunnustatud käesoleva seaduse §-s 38 sätestatud korra kohaselt tootjaorganisatsioonina, teeb PRIA tunnustamata jätmise otsuse.

(3) PRIA tunnistab tootjarühma tunnustamise otsuse kehtetuks, kui tootjarühm:

1) on esitanud sellekohase taotluse;

2) ei vasta tunnustatud tootjarühma kohta esitatud nõuetele;

3) ei ole olulisel määral täitnud äriplaani;

4) ei ole ettekirjutuses määratud tähtpäevaks õigusrikkumist lõpetanud või

5) ei võimalda teostada riiklikku järelevalvet tunnustatud tootjarühma kohta esitatud nõuete täitmise üle.

3. jagu Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad

§ 90. Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad

Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad (edaspidi koos *toidukvaliteedikava*) käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 16 lõike 1 punktis a sätestatud ühenduse toidukvaliteedikavad või sama lõike punktis b sätestatud liikmesriikide poolt käesoleva seaduse alusel ja korras tunnustatud toidukvaliteedikavad.

§ 91. Tunnustamiseks esitatavale ja tunnustatud toidukvaliteedikavale esitatavad nõuded

(1) Toidukvaliteedikava, mis tunnustamiseks esitatakse või mis on tunnustatud, peab vastama järgmistele nõuetele:

1) toidukvaliteedikava töötab välja ja seda rakendab käesoleva seaduse §-s 12 nimetatud aktiivseid põllumajandustootjaid ühendav tulundusühistu, mittetulundusühing või seltsing (edaspidi koos *toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm*);

2) toidukvaliteedikava raames toodetud lõpptoode on põllumajandustoodete või jaekaubanduses realiseeritav toiduks ettenähtud eriliste omadustega toiduaine, mille tootmise põhitoorainena kasutatakse 100 protsendi ulatuses toidukvaliteedikavas osalevate põllumajandustootjate toodetud põllumajandustooteid;

3) toidukvaliteedikava raames toodetud lõpptoode vastab vähemalt ühele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 16 lõike 1 punkti b alapunktis i sätestatud nõudele;

4) toidukvaliteedikava rakendaval tootjarühmal on mittetulundusühingute seaduse § 7 või tulundusühituseaduse § 6 kohases põhikirjas või võlaõigusseaduse § 580 lõike 1 kohases seltsingulepingus sätestatud korra kohaselt üldkoosoleku, volinike koosoleku või seltsinglaste otsusega vastu võetud toidukvaliteedikava eeskiri.

(2) Toidukvaliteedikava eeskiri sisaldab:

- 1) toidukvaliteedikavas osalemise tingimusi ja korda;
- 2) lõpptoote loetelu;
- 3) toidukvaliteedikavas osalejale kohustuslikku toidukvaliteedikava raames toodetava toote tootmismeetodi kirjeldust;
- 4) loetelu lõpptoote omadustest, millest tuleneb toote eripära ning mida saab kasutada kvaliteedikontrolli alusena;
- 5) toidukvaliteedikavas osalejale kohustusliku tootmismeetodi nõuete järgimise tagamiseks rakendatavate abinõude kirjeldust ning lõpptoote eriliste omaduste ja kvaliteedi kontrollimise miinimumnõudeid ja korda.

(3) Toidukvaliteedikava rakendava tootjarühma juhatus peab toidukvaliteedikavas osalejate nimekirja.

(4) Toidukvaliteedikava eeskirjas sätestatud nõuetele vastavust kontrollib toidukvaliteedikava rakendava tootjarühma valitud, kuid toidukvaliteedikavas osalejatest sõltumatu asjaomaste teadmiste ja oskustega ning käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel kehtestatud nõuetele vastav isik või asutus.

(5) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada täpsemad nõuded toidukvaliteedikava, sealhulgas seda rakendava tootjarühma, toidukvaliteedikavas osaleja, toidukvaliteedikava eeskirja ja toidukvaliteedikava kontrolliva isiku või asutuse kohta.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toidukvaliteedikavas võib osaleda ka muu huvitatud isik.

§ 92. Toidukvaliteedikava tunnustamine ja tunnustamata jätmine ning tunnustamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine

(1) Toidukvaliteedikava tunnustamine on menetlus, mille käigus hinnatakse toidukvaliteedikava vastavust käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele.

(2) Toidukvaliteedikava tunnustamiseks või tunnustamise otsuse muutmiseks esitab toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm VTA kohalikule asutusele vormikohase taotluse koos toidukvaliteedikava eeskirja ja toidukvaliteedikavas osalejate nimekirjaga.

(3) VTA kontrollib toidukvaliteedikava vastavust käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele ning teeb toidukvaliteedikava tunnustamise, tunnustamise otsuse muutmise või tunnustamata jätmise otsuse.

(4) Toidukvaliteedikava tunnustatakse tähtajatult.

(5) Toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm teavitab VTA-d kirjalikult muudatustest toidukvaliteedikavas osalejate nimekirjas ning muudest toidukvaliteedikava rakendamisel tekkinud olulistest muudatustest.

(6) VTA teeb toidukvaliteedikava tunnustamata jätmise otsuse, kui toidukvaliteedikava nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) see ei vasta tunnustamise nõuetele;
- 2) taotluses on esitatud valeandmeid või toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm mõjutab taotluse menetlemist peptuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;
- 3) toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm ei võimalda kontrollida taotluse nõuetekohasust.

(7) Toidukvaliteedikava tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra, taotluse vormi ning toidukvaliteedikava tunnustamise otsuse muutmise ja toidukvaliteedikava raames toodetud lõpptoote märgistamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(8) VTA tunnistab toidukvaliteedikava tunnustamise otsuse kehtetuks, kui:

- 1) toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm on esitanud sellekohase taotluse;
- 2) toidukvaliteedikava ei vasta selle kohta esitatud nõuetele;
- 3) toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm ei ole ettekirjutuses määratud tähtpäevaks õigusrikkumist lõpetanud või
- 4) toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm ei võimalda teostada riiklikku järelevalvet toidukvaliteedikava kohta esitatud nõuete täitmise üle.

§ 93. Tunnustatud toidukvaliteedikava kohta andmete avaldamine

VTA avaldab oma veebilehel tunnustatud toidukvaliteedikava eeskirja, seda rakendava tootjarühma nime ja tunnustatud toidukvaliteedikavas osalejate nimed.

7. peatükk Teavitamis- ja müügiendendusmeetmed

§ 94. Pädev asutus

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1144/2014 siseturul ja kolmandates riikides võetavate põllumajandustoodete teavitamis- ja müügiendendusmeetmete kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 3/2008 (ELT L 317, 04.11.2014, lk 56–70), artiklis 14 liikmesriigile pandud lihtprogrammide elluviimise, seire ja kontrolliga seotud ülesandeid ning sama määruse artiklis 25 sätestatud meetme mõju hindamise seotud ülesandeid täidab PRIA.

(2) [Valdkonna eest vastutav minister](#) võib määrusega kehtestada teavitamis- ja müügiendendusmeetmete rakendamise täpsemad nõuded ja korra.

8. peatükk Tagatised

§ 95. Tagatise esitamine

(1) Nende ühise põllumajanduspoliitika abinõude puhul, mille rakendamise korral näevad Euroopa Liidu määrused ette kohustise täitmise tagamiseks tagatise andmise, esitatakse tagatis PRIA-le.

(2) Tagatise võib PRIA-le esitada:

- 1) PRIA pangakontole kantud deposiidina;
- 2) garantiina.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tagatist ei nõuta, kui riigiasutus või kohaliku omavalitsuse asutus esitab kinnituse oma kohustise täitmise kohta.

(4) Tagatise esitamise, kasutamise ja vabastamise täpsema korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

9. peatükk Põllumajandusarvestuse korraldamine

§ 96. Põllumajandusliku raamatupidamise andmebaas

(1) Põllumajandustootjate majandustegevuse analüüsimiseks vajalikud andmed kogub põllumajandusliku raamatupidamise andmebaasi valdkonna eest vastutava ministri valitud asutus nõukogu määruse (EÜ) nr 1217/2009, millega luuakse Euroopa Ühenduse põllumajanduslike majapidamiste tulused ja majandustegevust käsitlevate raamatupidamisandmete kogumise võrk (ELT L 328, 15.12.2009, lk 27–38), kohaselt.

(2) Põllumajandusliku raamatupidamise andmeid esitavate põllumajandustootjate arvu ja põllumajandustootjate valimise kava kinnitab nõukogu määruse (EÜ) nr 1217/2009 artikli 6 alusel valdkonna eest vastutava ministri moodustatud komisjon.

§ 97. Põllumajandusarvestuse korraldamine

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 138/2004 põllumajanduse arvepidamise kohta ühenduses (ELT L 33, 05.02.2004, lk 1–87) II lisas nimetatud põllumajanduse majandusliku arvestuse näitajate kohta koondab Maaeluministerium jooksva kalendriaasta esialgsed tulemused sama aasta novembriks ja kalendriaasta tulemused järgmise aasta jaanuariks ning Statistikaamet kalendriaasta lõpptulemused järgmise aasta septembriks.

10. peatükk

Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide register

§ 98. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide register

(1) Vabariigi Valitsus asutab valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri (edaspidi *register*), mis on kooskõlas avaliku teabe seadusega asutatud andmekogu.

(2) Registri põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

(3) Registri vastutav töötleja on Maaeluministeerium.

(4) Registri volitatud töötlejad on PRIA ja Eesti Taimekasvatuse Instituut.

(5) Registri pidamise eesmärk on koguda, töödelda ja säilitada andmeid ühise põllumajanduspoliitika abinõude, maaelu ja põllumajandusturu korraldamise riiklike abinõude ning kalandusturu korraldamise abinõude rakendamiseks ja järelevalve teostamiseks.

§ 99. Registrisse kantavad andmed

(1) Registrisse kantakse ühise põllumajanduspoliitika abinõudes osaleva isiku ja taotluse kohta esitatud ning taotluse menetlemise käigus saadud järgmised andmed:

1) ühise põllumajanduspoliitika abinõudes osaleva isiku nimi, registri- või isikukood või isikukoodi puudumise korral sünniaeg, andmed tema isikut tõendava dokumendi, elukoha, asukoha või tegevuskoha ja arvelduskonto kohta ning tema kontaktandmed, samuti andmed füüsilise isiku surma ja juriidilise isiku likvideerimise kohta;

2) ühise põllumajanduspoliitika abinõudes osalemiseks esitatud taotluse andmed ja taotluse menetlemise käigus saadud andmed, mille töötlemine on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 70, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklites 67–73 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 223 või nende määruste alusel kehtestatud õigusaktides.

(2) Põllumassiivi piirid ja tunnused kantakse põllumassiivi kaardile. Põllumassiivi kaart koostatakse maakatastriseaduse §-s 14¹ nimetatud aluskaartide alusel. Põllumassiivi kaart on registri osa.

(3) Põllumassiiv käesoleva seaduse tähenduses on maastikul eristuvate püsivate objektide, katastriüksuse piiride või maa kasutusotstarbe piiridega piiristatud ühtne maa-ala, mis koosneb ühest või mitmest põllust.

(4) Põllumassiivi tunnus käesoleva seaduse tähenduses on põllumassiivi identifitseerimiseks ettenähtud unikaalne numberkood.

(5) Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi piiripunktide määramise, põllumassiivile unikaalse numberkoodi andmise, põllumassiivil asetsevate maastikuelementide ja põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise tingimused ja korra ning põllumassiivi kasutamise kohta esitatavad andmed ja nende esitamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(6) Lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud on registri osaks võrdlushindade kataloog, kuhu kantakse maaelu arengu toetuse abikõlblikuks kuluks oleva asja või teenuse kinnitatud piirhind koos andmetega vastava asja või teenuse kohta, mille puhul maaelu arengu toetuse andmisel kasutatakse võrdlushindade meetodit.

(7) Võrdlushindade kataloogi kantavate asjade ja teenuste loetelu, piirhinna mõistlikkuse kontrollimise ja kinnitamise ning andmete kataloogi kandmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(8) Võrdlushindade kataloogi kantud piirhinnad kehtivad kuni kaks aastat registrisse kandmise päevast arvates.

§ 100. Andmete esitamine ja registrisse kandmine

(1) Isik, kes esimest korda taotleb käesoleva seaduse alusel ja sellega kehtestatud korras toetust, tootmiskvoodi või riikliku koguse määramist, impordi- või ekspordilitsentsi, impordiõiguse, eksporditoetuse või seestöötlemise sertifikaati, abinõudes osalemise heakskiitu või tunnustamist või teeb pakkumuse, esitab enda käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punktis 1 sätestatud andmete registrisse kandmiseks avalduse PRIA-le.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud avalduse vormi või avaldusele esitatavad nõuded kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

(3) Registrisse kantud andmete muutumise korral esitab isik PRIA-le avalduse nende muutmiseks 15 tööpäeva jooksul andmete muutumisest arvates.

(4) Andmed kantakse registrisse 15 tööpäeva jooksul käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud avalduse saamisest arvates.

(5) PRIA keeldub registrikande tegemisest, kui isik on esitanud valeandmeid. Kande tegemata jätmisest teatab PRIA taotlejale viie tööpäeva jooksul sellekohase otsuse tegemisest arvates.

(6) Isiku avalduseta võib registrisse kanda võrdlushindade kataloogi andmed, põllumassiivi kasutamise, piiripunktide ja põllumassiivi pindala andmed ning põllumassiivi tunnused, samuti andmed taotluse esitamise, taotluse menetlemise alustamise ja järelevalvetoimingute tegemise kohta ning muutunud andmed, mis on teatavaks saanud muul kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud viisil, 30 tööpäeva jooksul andmete muutmisest teadasaamisest arvates.

§ 101. Registriandmete avaldamine

(1) Teabevaldaja on kohustatud tunnistama andmed ühise põllumajanduspoliitika abinõudes osaleva isiku ja tema taotluse kohta asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, kui käesolevas seaduses või Euroopa Liidu õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

(2) Lisaks avaliku teabe seaduse § 38 lõikes 3 nimetatud isikule on käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teabele juurdepääsu õigus isikul, kes täidab avalikke ülesandeid seaduse, haldusakti või halduslepingu alusel, seiret või hindamist tegeval isikul seireks või hindamiseks vajalikus ulatuses ning menetlusse kaasatud eksperdil.

§ 102. Registriandmete avalikustamine

(1) PRIA avalikustab käesoleva seaduse alusel oma veebilehel järgmised andmed:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 111 nimetatud andmed;
- 2) isiku identifitseerimiseks ettenähtud unikaalse numberkoodi, kui toetust saanud isiku nime ei avalikustata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 112 sätestatud juhtudel;
- 3) põllumassiivide andmed ning põllumassiivide kaardid;
- 4) isikule määratud tootmiskvoodi ja riikliku koguse suuruse;
- 5) säilitatava püsirohumaa pindala põllumassiivide kaupa;
- 6) püsirohumaa osakaalu vähenemise korral Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 45 lõikest 3 lähtudes uuesti rajatava püsirohumaa pindala;
- 7) käesoleva seaduse § 88 alusel tunnustatud tootjarühma nime, tootjarühma põhitootte kirjelduse ja tootjarühma liikmete nimed;
- 8) võrdlushindade kataloogi kantud asjade ja teenuste andmed ja piirhinnad.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud andmed avalikustatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 114 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatudle.

11. peatükk Riiklik ja haldusjärelevalve

§ 103. Riikliku ja haldusjärelevalve ulatus

(1) Riikliku järelevalve käigus kontrollitakse ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamiseks esitatud nõuete täitmist ja toetuse saaja tegevuse vastavust pärast toetuse maksmist taotluse rahuldamise otsuses, asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele.

(2) Haldusjärelevalve käigus kontrollitakse käesoleva seaduse kohaselt sõlmitud halduslepingute täitmist ja toetuse saaja tegevuse vastavust pärast toetuse maksmist taotluse rahuldamise otsuses, asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele, kui toetuse saajaks on riigi või kohaliku omavalitsuse asutus või muu avaliku halduse ülesandeid täitma volitatud isik või asutus või kohalik tegevusgrupp.

§ 104. Järelekontroll

(1) Lisaks käesoleva seaduse §-s 103 sätestatudle teostatakse riiklikku ja haldusjärelevalvet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 V jaotise III peatükis sätestatud tehingute teostamise ja nõuetekohasuse üle (edaspidi *järelekontroll*) nimetatud määruses sätestatud alustel ja korras.

(2) Järelekontrolli korral on eriasutuseks PRIA selleks määratud struktuuriüksus ning eriasutuse ülesandeid täidab Maksu- ja Tolliameti selleks määratud struktuuriüksus oma pädevuse piires.

(3) [Vabariigi Valitsus](#) või tema volitatud ministervõib määrusega kehtestada Eestist eksporditud põllumajandustoote ja Eestis töödeldud põllumajandustoote järelekontrolli tegemise täpsema korra.

§ 105. Riikliku järelevalve teostajad

- (1) Riikliku järelevalve teostajad asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle on PRIA ning oma pädevuse piires Maaeluministeerium, VTA, PMA, Keskkonnainspeksioon, Tarbijakaitseamet, Maksu- ja Tolliamet, Keskkonnaamet ning riigi sihtasutus.
- (2) Asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle teostab riiklikku järelevalvet PRIA, kui käesolevas paragrahvis ei ole sätestatud teisiti.
- (3) Käesoleva seaduse §-s 32 sätestatud nõuete täitmise üle teostavad riiklikku järelevalvet PRIA ning oma pädevuse piires PMA, VTA ja Keskkonnainspeksioon.
- (4) PMA, Keskkonnaamet ja riigi sihtasutus teostavad riiklikku järelevalvet maaelu arengu toetuste kohta asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle arengukavas ettenähtud ulatuses.
- (5) Käesoleva seaduse § 36 lõikes 4 sätestatud turuinfo esitamise kohustuse täitmise ning esitatud andmete õigsuse üle teostavad riiklikku järelevalvet PRIA ja oma pädevuse piires VTA.
- (6) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) määrusega kehtestada turuinfo esitamise kohustuse täitmise ja esitatud andmete õigsuse üle järelevalve teostamise korra.
- (7) Käesoleva seaduse §-s 39 sätestatud kokkuostetud põllumajandustoodete koostis- ja kvaliteedinõuetele vastavuse üle ning käitleja käitlemisruumi, sealhulgas hoiu- ja säilitusruumi, ja sekkumislaos nõuetekohasuse üle teostab riiklikku järelevalvet VTA.
- (8) Käesoleva seaduse § 41 lõikes 2 nimetatud sekkumisvarudest pärit toote või sellest valmistatud toote kasutamise korral teostab Euroopa Liidu õigusaktide kohast järelevalvet:
 - 1) toote koguste vastavuse üle toote ühendusesisese müümise korral VTA;
 - 2) toote vahelattu paigutamise ja laost väljaviimise üle kolmandasse riiki eksportimise korral, kui toodet ladustatakse enne eksportimist mujal kui sekkumislaos, Maksu- ja Tolliamet.
- (9) Käesoleva seaduse § 54 kohaselt antud kasutustoetuse korral teostab Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud järelevalvet tarnitud ja tootmisse suunatud toorainekoguste ning saadud toodete nõuetele vastavuse üle oma pädevuse piires VTA.
- (10) Käesoleva seaduse 5. peatüki 2. jao 4. jaotises sätestatud koolipiimatoetuse ning sama jao 5. jaotises sätestatud koolipuuvilja ja -kõögivilja toetuse andmise üle teostab riiklikku järelevalvet PRIA, teostades järelevalvet ka sellises haridusasutuses, kes ise toetust ei taotle, kuid osaleb koolipiima või koolipuuvilja ja -kõögivilja kavas.
- (11) Käesoleva seaduse §-s 59 nimetatud nõuete täitmise üle teostavad riiklikku järelevalvet VTA ja Tarbijakaitseamet toiduseaduses sätestatud alusel ja korras.
- (12) Käesoleva seaduse §-s 60 nimetatud veise-, sea- ja lambarümba kvaliteediklassi määramise nõuetekohasuse ja kuni 12 kuu vanuste veiste liha kategooriatesse liigitamise üle teostab riiklikku järelevalvet VTA.
- (13) Käesoleva seaduse §-s 61 nimetatud puu- ja kõögivilja turustusstandarditele vastavuse üle teostab riiklikku järelevalvet PMA.
- (14) Puu- ja kõögivilja turustusstandarditele vastavuse järelevalve täpsema korra ning turustusstandarditele vastavuse järelevalve erikorra jaemüügi etapil kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
- (15) Käesoleva seaduse §-s 62 nimetatud kodulinnunade ja kodulinnuliha turustusstandarditele vastavuse üle teostab riiklikku järelevalvet VTA.
- (16) Käesoleva seaduse § 63 lõikes 1 nimetatud määruste alusel põllumajandustoodete, toidu, piiritusjooגי või veini Euroopa Liidu kvaliteedimärki kandva toote registreeritud spetsifikatsioonile vastavuse ning registreeritud nimetuse nõuetekohase kasutamise üle teostab riiklikku järelevalvet VTA.
- (17) Käesoleva seaduse §-s 92 sätestatud alusel ja korras tunnustatud toidukvaliteedikava täitmise või rakendamise üle teostab riiklikku järelevalvet VTA.
- (18) Vajaduse korral osutab PRIA kontrolli tegemisel Euroopa Komisjonile ametiabi.

§ 106. Haldusjärelvalve teostajad

(1) Käesoleva seaduse § 6 lõike 2, § 36 lõike 2 punkti 2 ja § 68 lõike 2 alusel sõlmitud halduslepingu täitmise üle teostab haldusjärelvalvet Maaeluministerium.

(2) Käesoleva seaduse § 6 lõike 2, § 36 lõike 2 punkti 2 ja § 68 lõike 2 alusel sõlmitud halduslepingu ühepoolse lõpetamise ning muu sellise asjaolu ilmnemise korral, mis takistab halduslepingu sõlminud isikul halduslepingut edaspidi täita, antakse lepingu täitmisega seotud materjal viivitamata üle Maaeluministeriumile, kes korraldab haldusülesande edasise täitmise.

(3) Käesoleva seaduse § 65 lõike 7 alusel sõlmitud halduslepingu täitmise üle teostab haldusjärelvalvet PRIA.

(4) Käesoleva seaduse § 65 lõike 7 alusel sõlmitud halduslepingu ühepoolse lõpetamise ning muu sellise asjaolu ilmnemise korral, mis takistab halduslepingu sõlminud isikul halduslepingut edaspidi täita, antakse lepingu täitmisega seotud materjal viivitamata üle PRIA-le, kes korraldab haldusülesande edasise täitmise.

(5) Ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamiseks vastu võetud asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle teostab haldusjärelvalvet käesoleva seaduse §-s 105 sätestatud isik või asutus, kui toetuse saajaks on riigi või kohaliku omavalitsuse asutus või muu avaliku halduse ülesandeid täitma volitatud isik või asutus või kohalik tegevusgrupp.

§ 107. Haldusjärelvalve erisused kohaliku tegevusgrupi tegevuse nõuetekohasuse kontrollimisel

(1) PRIA kontrollib kohaliku tegevusgrupi ja tema tegevuse vastavust Euroopa Liidu asjakohastes õigusaktides ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele ja nõuab kohalikult tegevusgrupilt viivitamata kohustuste täitmist, kui:

- 1) kohalik tegevusgrupp ei vasta asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuetele;
- 2) kohalik tegevusgrupp ei ole PRIA-le esitanud tähtpäevaks rakenduskava;
- 3) kohalik tegevusgrupp ei järgi kohaliku arengu strateegiat, rakenduskava või enda kehtestatud töökordasid või
- 4) kohalik tegevusgrupp takistab oma tegevuse üle järelvalve teostamist.

(2) Kui kohalik tegevusgrupp ei täida käesolevast seadusest tulenevaid kohustusi ega vasta käesoleva seaduse § 69 lõike 3 alusel kehtestatud nõuetele või kui esineb muu põhjus, mis takistab kohalikul tegevusgrupil jätkata kohaliku arengu strateegia rakendamist, võib PRIA peatada kohaliku tegevusgrupi õiguse korraldada LEADER-projektitoetuse taotlusvooru ning hinnata nimetatud toetuse taotlusi.

(3) Kohalik tegevusgrupp, kelle puhul PRIA on peatanud LEADER-projektitoetuse taotluste hindamise, võib LEADER-projektitoetuse taotluste hindamist jätkata PRIA sellekohase kirjaliku nõusoleku kättetoimetamisest alates. PRIA annab nõusoleku, kui kohalik tegevusgrupp täidab kõik asjakohased kohustused.

(4) Kui kohalik tegevusgrupp ei ole määratud tähtpäevaks täitnud kohustusi, mille täitmist on PRIA nõudnud käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel, võib PRIA kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 64 alusel kehtestatud õigusaktiga peatada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktides d ja e nimetatud toetuse väljamaksmise kohalikule tegevusgrupile.

§ 108. Riikliku järelvalve erimeetmed

(1) Korrakaitseorgan võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelvalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 32 ja 49–52 sätestatud riikliku järelvalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

(2) Kui eluruumi kasutatakse ka äriruumina, võib korrakaitseorgan selle töö- või lahtiolekuajal läbi vaadata ilma korrakaitseaduse § 51 lõikes 2 sätestatud halduskohtu loata.

(3) Korrakaitseorgan võib võtta vallasasja läbivaatusel isiku kulul proove. Kui läbivaadatud vallasasja ei ole võimalik pärast läbivaatust tavapäraselt kasutada, ei hüvitata isikule vallasasja või vallasasja tavapäraseks kasutamiseks taastamise maksumust.

§ 109. Riikliku järelvalve erisused

(1) Riikliku järelvalve meetet kohaldav korrakaitseorgani ametiisik kannab järelvalvetoimingute tegemise ajal vajaduse korral või taotleja nõudmisel taotleja antud eri- või kaitseriistetust.

(2) [Valdkonna eest vastutav ministerv](#) võib määrusega kehtestada nende järelvalvetoimingute loetelu, mille tegemise ajal peab korrakaitseorgani ametiisik kandma eri- või kaitseriistetust, mille ostmise kulud kaetakse riigieelarvest.

§ 110. Vaidemenetlus

(1) Enne halduskohtule kaebuse esitamist tuleb läbida vaidemenetlus haldusmenetluse seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

(2) Kui vaie esitatakse riigi sihtasutuse otsuse või toimingu peale, lahendab vaide riigi sihtasutus.

(3) Vaie lahendatakse 30 kalendripäeva jooksul vaide vastuvõtmisest arvates. Vaide lahendamise tähtaega võib pikendada kuni 30 kalendripäeva võrra, kui see on vajalik üksikjuhtumi keerukuse või ühel ajal esitatud vaiete paljususe tõttu, teavitades sellest vaide esitajat.

§ 111. Toetusraha tagasinõudmine

(1) Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et toetusraha on eeskirja eiramise või hooletuse tõttu makstud alusetult, sealhulgas kui seda ei ole kasutatud sihipäraselt, nõutakse toetusraha toetuse saajalt, sealhulgas valikumenetluse korras valitud toetuse saajalt, osaliselt või täielikult tagasi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1303/2013 ja (EL) nr 1306/2013 ning teistes Euroopa Liidu asjakohastes määrustes sätestatud alustel ja tähtaegadel.

(2) Kui pärast üleminekutoetuse väljamaksmist selgub, et toetusraha on makstud alusetult, nõutakse toetusraha toetuse saajalt osaliselt või täielikult tagasi. Toetusraha tagasinõudmise otsuse võib teha kümne aasta jooksul taotluse rahuldamise otsuse tegemise päevast arvates.

(3) Käesoleva seaduse § 82 lõike 1 kohaselt saadud raha nõutakse tagasi käesoleva seaduse §-des 112–115 sätestatud korras, kui toetuse saaja kohta tehakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist toetuse maksmisest keeldumise otsus või kui toetuse saaja on saadud raha kasutanud mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks.

(4) Toetusraha tagasinõudmise otsuse teeb PRIA Euroopa Liidu asjakohastes määrustes ja käesolevas seaduses sätestatud tähtaja jooksul.

(5) Toetusraha jäetakse tagasi nõudmata käesoleva seaduse alusel antud toetuste puhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 54 lõike 3 punkti a alapunktis i või sama lõike punktis b sätestatud juhtudel.

§ 112. Toetusraha tagasimaksmine

(1) Toetuse saaja peab tagasinõutava toetusraha tagasi maksuma 60 kalendripäeva jooksul käesoleva seaduse § 111 lõikes 4 nimetatud toetusraha tagasinõudmise otsuse tegemise päevast arvates, kui Euroopa Liidu asjakohastes määrustes ei ole sätestatud teisiti.

(2) PRIA tasaarvestab tagasinõutava toetusraha Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 54 lõike 5 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud tingimuste kohaselt käesoleva seaduse § 111 lõikes 4 nimetatud toetusraha tagasinõudmise otsuse tegemise päevast arvates.

(3) Kui toetuse saaja jätab toetusraha tagasinõudmise otsuse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaja jooksul täitmata ja kui mõistliku aja jooksul ei ole võimalik tagasinõutavat toetusraha tasaarvestada, annab PRIA toetusraha tagasinõudmise otsuse sundtäitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tasaarvestamist võib teha ka pärast toetusraha tagasinõudmise otsuse sundtäitmisele andmist.

(5) Käesoleva seaduse alusel antava toetuse, välja arvatud käesoleva seaduse § 11 lõike 1 punktis 1 sätestatud ühtse pindalatoetuse väljamaksmise nõue ei ole toetuse saaja poolt loovutatav ja makstud toetus ei ole toetuse saaja arvelduskontol sundtäidetav.

§ 113. Toetusraha tagasimaksmise ajatamine

(1) PRIA võib ajatada tagasinõutava toetusraha tagasimaksmise, kui toetuse saaja esitab asjakohase põhjendatud taotluse ja toetuse tagasimaksmise ajakava enne käesoleva seaduse § 112 lõikes 1 sätestatud tähtaja möödumist. Tagasinõutava toetusraha tagasimaksmise ajatamise korral tuleb toetus tagasi maksta 12 kuu jooksul tagasimaksmise ajatamise otsuse tegemise päevast arvates.

(2) Kui toetuse saaja ei tasu toetusraha tagasimaksmise ajatamise korral osamakseid toetuse tagasimaksmise ajakava kohaselt, tunnistab PRIA toetusraha tagasimaksmise ajatamise otsuse kehtetuks ning tasaarvestab tagasinõutava toetusraha. Kui mõistliku aja jooksul ei ole võimalik tagasinõutavat toetusraha tasaarvestada, annab PRIA toetusraha tagasinõudmise otsuse sundtäitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

§ 114. Viivis

(1) Kui toetuse saaja ei ole käesoleva seaduse § 112 lõikes 1 nimetatud tähtaja jooksul toetust tagasi maksnud või toetusraha ei ole käesoleva seaduse § 112 lõike 2 kohaselt tasaarvestatud, peab toetuse saaja maksuma viivist

0,1 protsenti iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest. Käesolevas lõikes sätestatud viivist kohaldatakse ka toetusraha tagasimaksmise ajatamise korral.

(2) Viivist ei nõuta riigiasutuselt, välja arvatud juhul, kui Euroopa Komisjon nõuab viivise tasumist riigilt. Sellisel juhul nõuab riik viivist Euroopa Komisjonile tasutud viivise summa ulatuses.

§ 115. Intress

(1) Ebaseadusliku riigiabi korral nõutakse toetus tagasi koos intressiga toetuse väljamaksmisest arvates vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.04.2004, lk 1–134), artiklile 9, sama määruse artikli 10 alusel liikmesriikidele teatavaks tehtud intressimäärade ja sama määruse artiklis 11 nimetatud intressi kohaldamise meetodile.

(2) Ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamisele ei kohaldata riigivastutuse seaduse § 23 punktis 1 sätestatud.

12. peatükk Vastutus

§ 116. Andmete esitamise nõude rikkumine

(1) Ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamiseks turuinfo esitamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 117. Turustamine heakskiitmata kokkuostjale

(1) Tootmiskvoodi alusel toodetava põllumajandustoote turustamise eest heakskiitmata kokkuostjatele – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 118. Menetlus

(1) Käesoleva seaduse §-s 116 sätestatud väärteo kohtuväline menetleja on oma pädevuse piires Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet või Veterinaar- ja Toiduamet.

(2) Käesoleva seaduse §-s 117 sätestatud väärteo kohtuväline menetleja on Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet.

13. peatükk Rakendussätted

§ 119. Makseasutuse akrediteering

Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud korras akrediteeritud makseagentuur täidab makseasutuse ülesandeid akrediteerimise otsuses sätestatud kohustuste osas edasi.

§ 120. Seaduse kohaldamine enne käesoleva seaduse jõustumist sõlmitud halduslepingu suhtes

Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 57 lõike 4 ja § 57² lõike 2 alusel sõlmitud ning käesoleva seaduse jõustumise ajal kehtiv haldusleping, mille ese on enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses sätestatud riigi haldusülesannete täitmiseks volitamise, kehtib kuni lepingus sätestatud tähtpäevani.

§ 121. Seaduse kohaldamine enne käesoleva seaduse jõustumist sõlmitud muu lepingu ja ühise põllumajanduspoliitika abinõudes osalemise heakskiitmise otsuse suhtes

(1) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 5 lõike 4, § 40 lõike 1 ja § 43 lõike 1 alusel sõlmitud ning käesoleva seaduse jõustumise ajal kehtiv leping kehtib kuni nimetatud lepingus sätestatud tähtpäevani.

(2) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 4 lõike 4 alusel heakskiidetud isik või tema ettevõtte võib osaleda ühise põllumajanduspoliitika abinõudes kuni heakskiitva otsuse kehtetuks tunnistamise või muutmiseni.

§ 122. Volitusnormi kehtivus

(1) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel antud õigusakt](#) kehtib kuni kehtetuks tunnistamiseni.

(2) Aastatel 2015–2017 võib valdkonna eest vastutav minister käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud õigusakte muuta.

§ 123. Täiendava otsetoetuse toetusõigused

Käesoleva seaduse § 26 lõikes 1 nimetatud täiendava otsetoetuse toetusõigused on lisaks käesoleva seaduse § 27 alusel omandatavatele toetusõigustele enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 16 alusel määratud või § 17 alusel omandatud ning põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kantud täiendava otsetoetuse toetusõigused.

§ 124. Taotluste menetlemine

(1) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel esitatud taotluse menetluse suhtes kohaldatakse menetluse algatamise ajal kehtinud õigusaktides sätestatud nõudeid.

(2) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 116³ alusel esitatud taotluse menetluse suhtes kohaldatakse pakkumiskutses sätestatud tingimusi ja käesolevas seaduses sätestatud nõudeid.

§ 125. Puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekogu ning erimärgistuse luba

(1) Käesoleva seaduse § 61 lõikes 3 nimetatud puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekoguna käsitatakse enne käesoleva seaduse jõustumist kehtinud õigusaktide alusel asutatud puu- ja köögivilja turustavate ettevõtjate andmekogu.

(2) Käesoleva seaduse § 61 lõikes 4 sätestatud erimärgistuse luba, mis on välja antud enne käesoleva seaduse jõustumist kehtinud korras, kehtib kuni selle kehtivusaja lõpuni.

§ 126. Perioodi 2007–2013 maaelu arengu toetuste andmine

(1) Perioodi 2007–2013 osas täidab nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 75 lõikes 1 nimetatud korraldusasutuse ülesandeid Maaeluministeerium.

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib aastatel 2015–2017 [kehtestada määrusega](#), millist liiki ja millisteks tegevusteks „Eesti maaelu arengukava 2007–2013” alusel antavaid toetusi selle eelarveaastal antakse, märkides ära ka toetuste liigid ja tegevused, mille kohta on võimalik toetust taotleda komisjoni määruse (EL) nr 65/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad seoses kontrollimenetluse rakendamisega ning nõuetele vastavusega maaelu arengu toetusmeetmete osas (ELT L 25, 28.01.2011, lk 8–23), artikli 3 lõikes 2 nimetatud iga-aastase maksenõude alusel ja üksnes kehtiva kohustuse ulatuses, ning otsustab käskkirjaga maaelu arengu toetusteks ettenähtud vahendite jaotuse.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel on valdkonna eest vastutav minister toetuse andmise ette näinud, toimub toetuste taotlemine ja menetlemine ning toetuse sihipärane kasutamine enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud alustel ja korras.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud toetuse saaja esitab toetuse saamise ja kasutamise kohta seireks ja hindamiseks vajaliku teabe enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel kehtestatud korras. „Eesti maaelu arengukava 2007–2013” seiret või hindamist tegev isik võib toetuse seireks ja hindamiseks vajalikke tegevusi teha toetuse saaja ettevõttes või majapidamises üksnes toetuse saaja nõusolekul.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud toetuste puhul tuleb enne halduskohtule kaebuse esitamist läbida vaidemenetlus haldusmenetluse seaduses ning enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud toetuste puhul teostatakse riiklikku järelevalvet perioodi 2007–2013 kohta asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuetele vastavuse kontrollimiseks käesolevas seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 127. Nõuandekeskuste tunnustatuse kehtivus

(1) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 76 alusel tunnustatud nõuandekeskus peab vastama nõuandekeskusele esitatud nõuetele ja selle tunnustamise otsus kehtib viis aastat nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 25 kohase toetuse viimase osa väljamaksmisest arvates.

(2) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 76 alusel tunnustatud nõuandekeskuse üle teostab riiklikku järelevalvet Maaeluministeerium.

§ 128. Tootjarühma tunnustatuse kehtivus

(1) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 79 alusel tunnustatud tootjarühm, kes soovib oma tegevust tunnustatud tootjarühmana jätkata pärast viie aastat möödumist esmakordse tunnustamise kuupäevast, peab viima oma tegevuse vastavusse käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele kolme kuu jooksul pärast nimetatud tähtpäeva saabumist.

(2) Tootjarühma tunnustamise otsus tunnistatakse kehtetuks, kui tootjarühm ei ole oma tegevust käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu kohaselt vastavusse viinud.

§ 129. Toidukvaliteedikava tunnustatuse kehtivus

(1) Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 83 alusel tunnustatud toidukvaliteedikava rakendav tootjarühm, kes soovib tunnustatud toidukvaliteedikava rakendamist jätkata, peab viima kvaliteedikava vastavusse käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele 2016. aasta 1. jaanuariks.

(2) Toidukvaliteedikava tunnustamise otsus tunnistatakse kehtetuks, kui kvaliteedikava ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu kohaselt vastavusse viidud.

§ 130. Teavitamis- ja müügiendendusmeetmete rakendamine

(1) Kuni 2015. aasta 30. novembrini kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 94 nimetatud teavitamis- ja müügiendendusmeetmete rakendamise suhtes nõukogu määrust (EÜ) nr 3/2008 põllumajandussaaduste ja -toodete teavitamis- ja müügiendendusmeetmete kohta siseturul ja kolmandates riikides (ELT L 3, 05.01.2008, lk 1–9).

(2) Euroopa Liidu asjakohastes määrustes sätestatud nõuetele vastav isik võib kuni 2015. aasta 30. novembrini nõukogu määruse (EÜ) nr 3/2008 alusel kehtestatud teavitamis- ja müügiendendusmeetmete rakendamiseks välja kuulutatud programmikonkursil osalemiseks esitada Maaeluministeeriumile asjakohase programmi.

(3) Maaeluministeerium kontrollib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud programmi nõuetekohasust ja otsustab selle Euroopa Komisjonile edastamise või edastamata jätmise ning täidab muid Euroopa Liidu asjakohastes määrustes liikmesriigile pandud ülesandeid.

§ 131. Enne käesoleva seaduse jõustumist antud toetuse tagasinõudmine

Enne 2015. aasta 1. jaanuari kehtinud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel antud toetusraha nõutakse tagasi käesolevas seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 132. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide register

Käesoleva seaduse § 98 lõikes 1 nimetatud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrina käsitatakse enne käesoleva seaduse jõustumist kehtinud õigusaktide alusel asutatud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrit.

§ 133. Toetuse andmise tingimuste kehtestamine enne arengukava heakskiitmist

(1) Valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada toetuse andmise tingimused enne, kui Euroopa Komisjon on arengukava heaks kiitnud.

(2) Maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamise otsust ei tehta ning käesoleva seaduse § 71 lõikes 5 nimetatud lepingut ei sõlmita enne, kui Euroopa Komisjon on arengukava heaks kiitnud.

(3) Kui arengukava kavand erineb heakskiidetud arengukavast, võib enne arengukava heakskiitmist kehtestatud toetuse andmise tingimusi muuta osas, milles toetuse andmise tingimused on vastuolus heakskiidetud arengukavaga.

(4) Kui toetuse andmise tingimusi muudetakse käesoleva paragrahvi lõike 3 kohaselt, määratakse taotlejale tähtaeg, et viia taotlus toetuse andmise tingimustega kooskõlla. Kui taotleja ei ole nõus taotluse muutmisega või ei muuda taotlust määratud tähtaja jooksul, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus.

(5) Kui maaelu arengu toetuse taotlus on esitatud rohkem kui 60 tööpäeva enne Euroopa Komisjoni poolt arengukava heakskiitmist, tehakse maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus 30 tööpäeva jooksul arengukava heakskiitmisest arvates.

(6) Käesoleva paragrahvi lõiget 5 ei kohaldata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklites 28–30 ja 33 nimetatud toetuste puhul. Nimetatud toetuste puhul tehakse toetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus käesoleva seaduse § 67 lõike 2 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud tähtpäevaks.

(7) Enne käesoleva seaduse jõustumist esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktis a nimetatud LEADERi kohaliku arengu strateegia ettevalmistava toetuse taotluse ning käesoleva seaduse §-s 74 nimetatud tehnilise abi toetuse taotluse puhul võib taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse ja toetuse maksmise otsuse teha enne, kui Euroopa Komisjon on arengukava heaks kiitnud.

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud toetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust ja toetuse maksmise otsust võib muuta või selle kehtetuks tunnistada, kui ilmnevad käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud asjaolud.

§ 134.–§ 137.[Käesoleva seadusest välja jäetud.]

§ 138. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2015. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse §-d 49–51 jõustuvad 2016. aasta 1. jaanuaril.